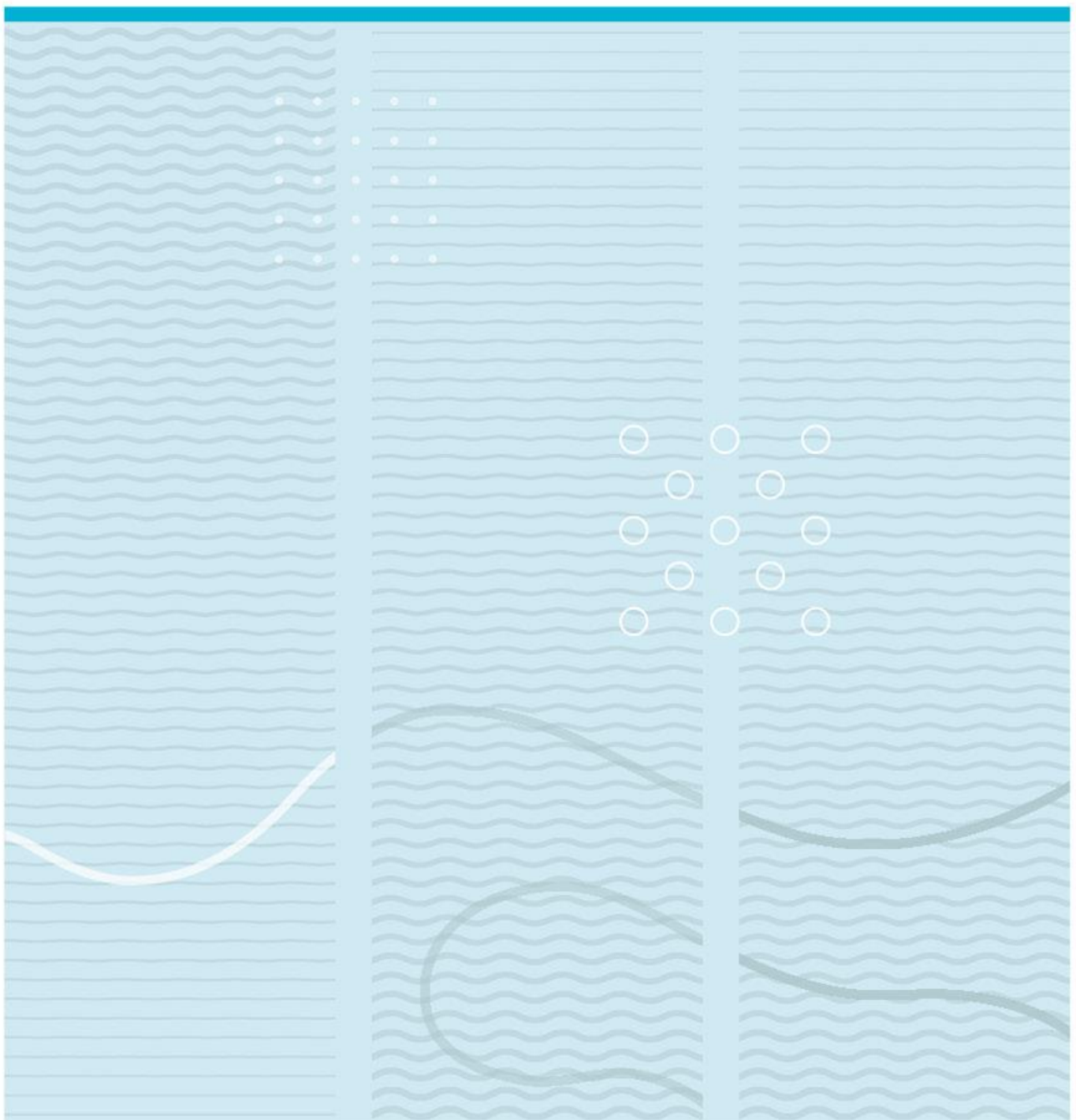

Katrine Aanerud
Veronika Sørensen

Praksisnær forskning og skoleledere som brobygger mellom forskning og praksis

En kvalitativ studie om skolelederes rolle i gapet mellom forskning og praksis

Universitetet i Sørøst-Norge
Fakultet for humaniora, idretts, -og utdanningsvitenskap
Institutt for pedagogikk
Raveien 215
3184 Borre, Bakkenteigen

<http://www.usn.no>

© 2019 Katrine Aanerud og Veronika Sørensen

Denne avhandlingen representerer 30 studiepoeng

Sammendrag

En skoleleders arbeidshverdag er kompleks, og styres av sentrale og lokale politiske hensyn, samt organisatoriske og relasjonelle hensyn. Gjennom OECDs rapport *Improving Schools in Sweden: an OECD perspective* og SOU 2017:35, ble det et tydeligere behov for å i større grad ansvarliggjøre de ulike rollene i det svenske utdanningssystemet, der blant annet samarbeid med forskningsfeltet ble trukket frem som et tiltak. SOU 2018:19 trekker dette samarbeidet videre, med et fokus på praksisnær forskning, for å styrke det svenske skolevesenet på vitenskapelig grunn. På bakgrunn av dette fikk de Sveriges fire største universiteter et regjeringsoppdrag om å utarbeide og utprøve modeller for langvarig samarbeid mellom forskning og praksis, om praksisnær forskning, et prosjekt som fikk navnet ULF (*Utbildning, Lärande, Forskning*). I forbindelse med dette arbeidet, ble Universitetet i Sørøst-Norge engasjert for å evaluere prosjektets modeller og fremgang. Med ULF-prosjektet og skoleleders komplekse rolle som bakgrunn, ønsket vi å se på skoleleder i gapet mellom praksis og forskning, og tok med dette utgangspunktet i problemstillingen:

Hvilke forståelser har skoleledere av praksisnær forskning og hva mener de må til for at forskningen skal tas i bruk? Hvordan kan skoleleder fungere som brobygger mellom forskning og praksis?

For å besvare problemstillingen, tok vi først utgangspunkt i en litteraturstudie (fase 1), før vi sendte ut epost enquête (fase 2) til et utvalg svenske skoleledere og virksomhetsleder med tilknytning til ULF-prosjektet. I arbeidet med den tematiske analysen av fase 1 og 2, var det tre faktorer som utpekte seg:

1. *Skoleleder som leder av profesjonelle læringsfelleskap og samarbeid med andre aktører*
2. *Forskningens tilgjengelighet i praksisfeltet*
3. *Modeller og strategier for forskningsbruk i praksis.*

Begge de to fasene i studien indikerer samlet sett at faktor 1 og 2 vil kunne ha høy verdi for en mer forskningsforankret praksis. Samtidig legger fase 1 spesielt vekt på modeller

og strategier som essensielt i dette arbeidet, noe respondentene fra fase 2 ikke så ut til å være like opptatte av. I fase 2 gir funnene også inntrykk av at skoleledere legger mye av ansvaret over på kommune og universiteter/høgskoler, med tydelige forventninger om støtte og tilretteleggelse for arbeid med en forskningsforankret praksis.

Respondentene gir tydelig inntrykk av hva de mener må til for å øke benyttelsen av forskning, noe som er positivt i arbeidet med å tette gapet. Viktige nøkkelfaktorer de trekker frem i dette arbeidet, handler om skoleleders rolle i å etablere profesjonelle læringsfellesskap, et tett samarbeid mellom forskning og praksis, samt avsatte ressurser og støtte i å **drive utvikling**. Dette danner blant annet diskusjonsdelens utgangspunkt, der vi strukturerer ut ifra de tre hovedfaktorene, for å sikre at både forskningens bidrag og respondentenes stemmer kommer tydelig frem, med studiens politiske og teoretiske rammeverk som fundament.

Avslutningsvis vil vi også trekke inn noen refleksjoner rundt disse problemstillingene i norsk sammenheng.

Abstract

For a school leader, the workday is complex, driven by political considerations, both at national and local level. The reports; *Improving Schools in Sweden: an OECD perspective* and *SOU 2017:35*, states that the leadership roles within the Swedish school system needed to be distinguished in a clearer manner to clarify accountability between leaders. One of the measures highlighted in the studies was to increase the collaboration between the school system and relevant research environments around the country. The second *SOU*, *SOU 2018:19*, underlines this further and states the necessity to focus on practical research in order to strengthen the Swedish school systems scientific level. On this basis, the four largest universities in Sweden were given the governmental tasks to develop and test models for long-lasting collaboration between academia and the practical learning. The project was named *ULF (Utbildning, Lärande, Forskning)*. Related to the project, the University of South-East Norway were engaged with the task to evaluate the projects progress and models. With the ULF-project and school leader's role as background, this thesis assesses the gap between the practical learning and academic research by answering the following high-level questions;

What levels of understanding does school leaders possess, and what do they believe is required in order to implement research in everyday practice? How can school leaders work as bridge-builders between research and practice?

To answer these questions, a literature study (phase 1) was performed initially, before an e-mail enquête (phase 2) was conducted with a selection of Swedish school and institution system leaders connected to the ULF-project. As part of the work with the thematic analysis of phase 1 and 2, three key focus areas were defined:

1. School leaders as leaders of professional learning communities and collaboration with other actors
2. Research availability in the practical school system
3. Models and strategies for practical research use

Both phases of the study indicate that the first two focus areas will have relevant value for research anchored practice. Phase 1 emphasize on models and strategies which are essential in the work, something that the empirical data gathered in phase 2 did not. For the collected data in phase 2, the results indicate that the school leaders place most of the responsibility onto the municipalities and universities, with clear expectations of support and facilitation for research anchored practice. The respondents for phase 2 clearly state their opinions for what would be required to increase the utilization of research. Key factors highlighted in the study is related to the school system leader's capabilities to establish professional learning communities, a close collaboration between research and practice, in addition to further support and assist development. These considerations form the main basis for the discussion chapter, which is categorized into the focus areas mentioned above. The focus areas are used to ensure that the research contributions and the respondents answers is clearly expressed, with the political and theoretical foundation of the study. Lastly, considerations and reflections of the assessment result is put into context and compared with the Norwegian school system.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	10
1.1	Oppgavens oppbygging	12
1.1.1	Målet for studien	14
1.1.2	Metode	14
1.1.3	Konseptuelt rammeverk	15
1.1.4	Validitet	16
2	Praksisnær forskning og skoleleders rolle i et politisk perspektiv	17
3	Teoretisk rammeverk.....	20
3.1	Praksisnær forskning.....	20
3.2	Skoleledelse.....	22
3.3	Ledelse av profesjonelle læringsfellesskap	24
3.4	Analytisk rammeverk (modeller og strategier)	25
4	Metode.....	28
4.1	Fase 1: Litteraturstudie (conceptual review)	29
4.1.1	Utvalgskriterier /avgrensninger	30
4.1.2	Inkludering og ekskludering	31
4.1.3	Avgrensninger og søk.....	32
4.1.4	Søkeprosessen og søkelogg.....	33
4.2	Fase 2: E-post-enquête.....	36
4.2.1	Redegjørelse for utvalg.....	37
4.3	Validitet	39
4.4	Forskningsetiske hensyn	40
5	Tematisk analyse	42
5.1	Litteraturstudien	43
5.1.1	Funn gjennom handsøk	44
5.1.2	Presentasjon av inkluderte studier	45
5.1.3	Skoleleder som leder av profesjonelle læringsfellesskap og samarbeid med andre aktører	52
5.1.4	Forskningens tilgjengelighet i praksisfeltet	54
5.1.5	Modeller og strategier for forskningsbruk i praksis	54
5.1.6	Hovedelementer i litteraturstudien.....	57

5.2	E-post enquête	57
6	Diskusjon	63
6.1	Skoleleder som leder av profesjonelle læringsfellesskap og samarbeid med andre aktører	65
6.2	Forskningens tilgjengelighet i praksis	73
6.3	Modeller og strategier for forskningsbruk	75
7	Oppsummering og refleksjoner.....	80
7.1	Veien videre	83
	Referanser/litteraturliste	84
	Oversikt over tabeller og figurer	91
	Vedlegg A: Søkerlogg.....	92
	Vedlegg B: Ekskluderte studier	97
	Vedlegg C: Informasjonsbrev til enguête respondenter	102

Forord

Vi startet denne reisen håpefulle og spente rundt et bord, mens vi ventet på Tine Sophie Prøitz. Fra første stund, gjennom emnet *Utdanningspolitikk og reformer*, var ambisjonen klar om et ønske om henne som veileder, og gleden var derfor stor da dette ble en realitet. Gjennom henne fikk vi skrive oppgaven i ULF-prosjektet, og hun tok oss med til en av samlingene i Stockholm, der vi fikk presentere funne våre for samordningsgruppen, en tur som bidro til nye erfaringer i en lærerik (og tidvis frustrerende) utviklingsprosess. Med dette ønsker vi først og fremst og rette en stor takk til deg, Tine, for muligheten og tilliten!

Vi startet dette studiet med et ønske om å styrke egen kompetanse og kunnskap innenfor utdanningsfeltets mange systemer. Vi var også nysgjerrige og opptatte av å lære mer om skole- og barnehageutvikling, ledelse og forskning innenfor dette området, både i et politisk og pedagogisk perspektiv. Vi ønsker derfor også rette en takk til medstudenter og forelesere ved Universitetet i Sørøst-Norge, for lærerike samlinger med mye refleksjon og gode konstruktive diskusjoner. Vi vil også få takke Jørgen og Kenneth, for all tid, konstruktive tilbakemeldinger og teknisk support. En stor takk til Veronikas tre barn, Tobias, Erika Sofie og Emilia, og til våre tålmodige menn, Severin og Rolf Erik som har holdt fortet, og for all støtte, oppmuntring og omsorg på denne reisen. Vi er evig takknemlig for at dere gav oss muligheten. Tusen takk til øvrig familie og venner som har stilt opp som klagemurer, barnevakter og heiagjeng i en intens periode. Nå er vi tilbake!

Vi ønsker til slutt å rette en spesielt stor takk til hverandre for et solid samarbeid gjennom tykt og tynt i en krevende prosess fylt med mye latter, på tross av strømbrydd, internettutfordringer og sykdomsperioder. Nå står vi ved veis ende, med nye erfaringer, kunnskap og relasjoner, ikke bare som "samskrivere", men som venninner. Takk for at vi kunne dele denne reisen!

"Det nytter ikke å være en skinnende stjerne på himmelen alene"

Gro Harlem Brundtland

Tønsberg 12.06.2019

Veronika Sørensen og Katrine Aanerud

1 Innledning

Praksisnær forskning og skolelederrollen er to essensielle begreper som har fått stadig økende betydning i utdanningspolitisk sammenheng (Møller & Ottesen, 2011, Carlgren, 2005). Hensikten med å gjøre forskning praksisnær er å oppnå utvikling og kunnskapsproduksjon gjennom forskning som møter praksisfeltets behov (Gunnarsson 2018). Skoleledere blir stadig møtt med høyere forventninger. Forventningene er knyttet til forståelser av hvor viktig ledelse er for at elever skal ha mulighet til å oppleve mestring og selvutvikling (Robinson 2015, s.14). Som praksisutøvere innenfor utdanningsfeltet, har vi opplevd at det eksisterer et gap mellom forskning og praksis, som kan bidra til at praksis ikke nødvendigvis er så informert eller kunnskapsbasert som det kunne vært. I oppgaven har vi undersøkt forskning om skoleledere, og hva skoleledere selv sier må til for å redusere gapet mellom forskning og praksis, samt identifisert metoder og virkemidler som kan bidra til å bygge bro mellom dem.

Oppgaven er skrevet som del av et pågående evalueringsprosjekt ved Universitetet i Sørøst-Norge som heter Forskningsbasert evaluering av den nasjonale forsøksvirksomheten *Utbildning, Lärande, forskning* (ULF) i Sverige (<http://ulfavtal.se>). Forsøksvirksomheten er et regjeringsoppdrag som den svenske regjeringen med bakgrunn i Skolkommissionen 2015 har gitt Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet og Karlstads universitet i oppdrag å samordne. Nesten alle de svenske institusjonene som har lærerutdanning deltar i virksomheten:

Regeringen uppdrar åt Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet och Karlstads universitet att planera och genomföra en försöksverksamhet i syfte att utveckla och pröva olika modeller för långsiktig samverkan mellan universitet och högskolor och huvudmän inom skolväsendet kring praktisknära forskning. Försöksverksamheten ska bidra till en stärkt vetenskaplig grund i lärar- och förskollärarytbildningarna och Skolväsendet.
(Regeringsbeslut III:4 (090317))

Hensikten med oppdraget er å bidra til å styrke det vitenskapelige grunnlaget i de svenske lærerutdanningene og skolevesenets virksomhet. Oppdraget går ut på å utvikle og utprøve modeller for å gjøre forskning mer praksisnær gjennom et tett langsiktig

samarbeid mellom universitet, skoleeier og praksisfelt, der lærere og førskolelærere medvirker i forskningen. Representanter fra hvert universitet deltar i en samordningsgruppe som sørger for at læresteder planlegger, utvikler og utprøver modeller som vil ha som hensikt å gjøre forskning mer praksisnær ved tettere samarbeid mellom universitet, skolhuvudmän (offentlige og private skoleeiere) og praksisfelt. Dette er også et av regjeringens satsningsområder. I SOU (Statens Offentliga Utredningar) 2018:19 *Forska tillsammans – samverkan för lärande och förbättring*, viser den svenske regjeringen til satsningen på praksisnær forskning i skolen, med bakgrunn i skollagens §5 "Utbildningen inom skolväsendet ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet" (1 kap. 5 § skollagen [2010:800]).

Ideelt sett burde forskning og praksis henge tett sammen. Likevel kan det se ut til at gapet mellom praksis og forskning fortsatt kan være stort og utfordrende å tette, men at oppmerksomheten og kunnskapen på området stadig øker (Sheard & Sharples, 2016). Samtidig kan man spørre seg om gapet vil kunne la seg tette, og om det faktisk er det mest ideelle når det er snakk om utdanningsfeltet? Dette handler blant annet om at det finnes et spenningsfelt i gapet mellom forskning og praksis. Det at det eksisterer et spenningsfelt er ikke nødvendigvis negativt. Det kan også bidra til gode utviklingsmuligheter nettopp fordi man er bevisst på at det finnes et gap, samtidig som målet i seg selv ikke nødvendigvis burde være å tette gapet, men at det er selve prosessen og veien som er målet (Biesta, 2007).

Nyere forskning viser til at ledelseskvalitet er en avgjørende faktor for skolens utvikling og prestasjoner der elevenes muligheter for å lykkes ut ifra egne forutsetninger står sentralt. God skoleledelse handler derfor om å omsette gode intensjoner til god handling. Dette krever en fokusert skoleleder som stadig holder seg oppdatert på forskning, samt tilpasser og tilgjengeliggjør evidensbasert kunnskap til sine lærere (Robinson, 2014).

Gjennom ULF prosjektet får vi mulighet til å studere hvordan praksisnær forskning kan bidra positivt og hensiktsmessig inn i praksisfeltet, der fokuserer på skoleleders rolle i spenningsfeltet mellom forskning og praksis. På bakgrunn av dette har vi utarbeidet denne problemstillingen:

Hvilke forståelser har skoleledere av praksisnær forskning og hva mener de må til for at forskningen skal tas i bruk? Hvordan kan skoleleder fungere som brobygger mellom forskning og praksis?

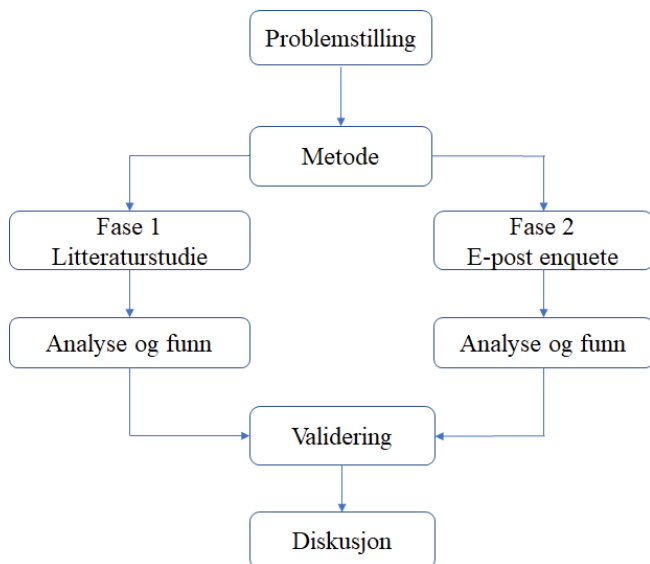
Ut fra problemstillingen har vi utarbeidet to forskningsspørsmål som vil bidra til å besvare problemstillingen.

- *Hva sier forskning om skolelederes rolle i anvendelse av forskning i praksis?*
- *Hva mener svenske skoleledere må til for at forskning skal kunne benyttes i deres hverdag?*

I disse spørsmålene har vi hatt hovedfokus på skoleledere men virksomhetsledere hos skoleeier inngår i deler av studien fordi ULF-prosjektet handler om hvordan ledere for skoler sammen kan styrke bruken av praksisnær forskning i skolevesenet.

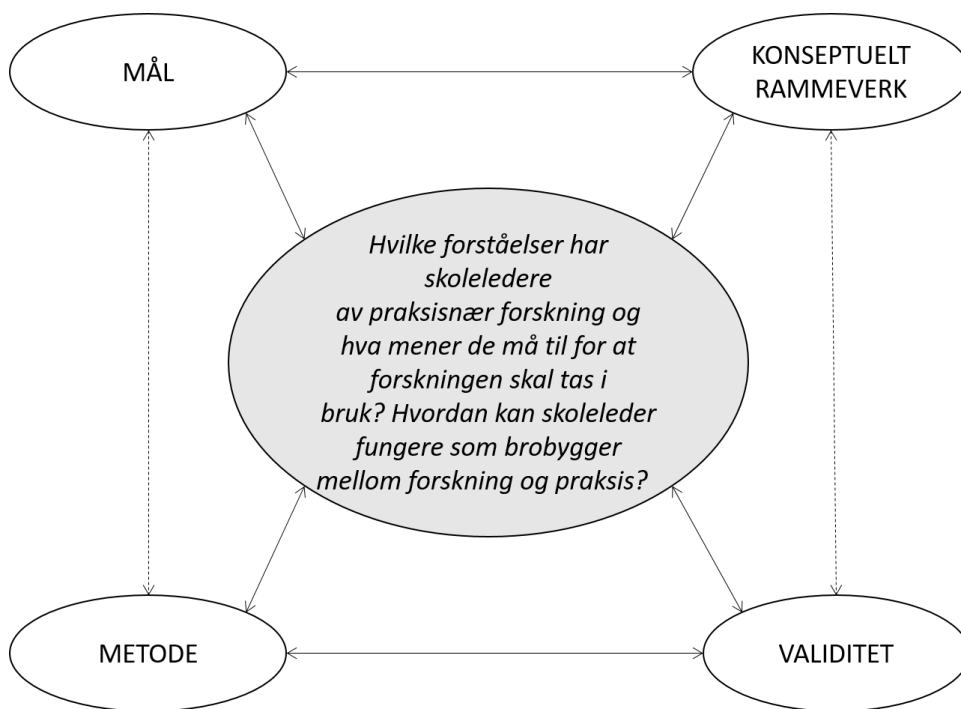
1.1 Oppgavens oppbygging

Her vil vi presentere oppgavens oppbygging, der vi først viser til oppgavens grafiske fremstilling, som er inspirert av Maxwells (2013) interaktive modell for kvalitativ forskningsdesign, der vi kort går inn i Maxwells fire komponenter. I neste kapittel tar vi for oss et utvalg aktuelle politiske dokumenter, før vi går inn i oppgavens teoretiske rammeverk. Videre legger vi frem oppgavens metodiske tilnærming, etterfulgt av funn og tematisk analyse, der validering vil komme inn som et delkapittel. Til slutt trekkes trådene sammen inn i diskusjonsdelen, før vi avslutter med en oppsummering og noen tanker om veien videre, der vi blant annet forsøker å vende blikket hjem til Norge. Her følger en grafisk fremstilling av oppgaven:

Figur 1-1 Grafisk fremstilling av oppgavens oppbygging

Maxwells modell (figur 1-2) er en interaktiv modell, noe som innebærer et dynamisk forhold mellom de ulike komponentene. For vår oppgave har det vært essensielt å benytte oss av en interaktiv modell slik at vi har hatt mulighet til å jobbe med flere komponenter samtidig og i samspill med hverandre. Modellen bidrar til å strukturere og organisere de ulike elementene i studien og de valgene som er tatt i planlegging og underveis i prosjektet. Modellen har fem komponenter der den ledende komponenten er problemstillingen, som er plassert midt i modellen. Problemstillingen står videre i interaksjon med de andre fire komponentene. Modellen er utformet på en slik måte at den kan leses som to triangulære deler. Den øverste delen (problemstilling, mål og konseptuelt rammeverk) omfatter prosjektets teoretiske og kunnskapsbaserte elementer, mens den nederste (problemstilling, metode og validitet) omfatter de operasjonelle og praktiske aspektene ved oppgaven (Maxwell 2013).

Figur 1-2 Modell for forskningsdesign (Maxwell, 2013)

1.1.1 Målet for studien

ULF-forsøksvirksomheten har som nevnt til hensikt å bidra til å styrke det vitenskapelige grunnlaget for lærer- og førskolelærerutdanningene og skolevesenets virksomhet, der utvikling av modeller står sentralt (Prøitz, Barstad og Aasen, 2019). Med dette som utgangspunkt, var vi interessert i å se nærmere på skoleleders rolle i arbeidet som brobygger mellom forskning og praksis. Prosessen startet med å utarbeide en problemstilling inspirert av litteratur om forholdet mellom forskning og praksis i utdanningssektoren, som i mange andre profesjonsfelt, finnes mellom forskning og praksis (Nutley, Walter og Davies, 2009). Målet med masteroppgaven ble derfor å finne ut hva tidligere forskning sier om skoleleders anvendelse av forskning, og hva skoleledere selv mener skal til for å øke benyttelsen av forskning i praksis, og hva forskning sier om skoleleders anvendelse av forskning i sin hverdag, noe som bygger på de to forskningsspørsmålene.

1.1.2 Metode

Denne komponenten tar utgangspunkt i oppgavens problemstilling. Ettersom vi er opptatt av å se på skoleledersrolle som forskningsformidler, og deres holdninger til anvendelse av forskning, vil det være hensiktsmessig å bruke et fenomenologisk

fortolkningssyn. Et fenomenologisk fortolkningssyn handler om å tolke personers livsverden ut ifra et førstehåndsperspektiv (Thagaard, 2018).

Gjennom førstehåndsperspektivet blir respondenters beskrivelse av deres virkelighetsoppfatning gjenstand for analyse. Fordi virkeligheten kan bli observert, oppfattet og beskrevet ulikt, vil vi benytte hermeneutisk tilnærming - der vi ikke jakter på én konkret sannhet, men heller ulike måter å forstå og tolke virkeligheten på. Med andre ord vil vi kunne oppdage like mange virkelighetsoppfatninger som antall respondenter. Videre vil dette også bety at vi forholder oss til den *hermeneutiske sirkel*, der vi i en tolkningsprosess pendler mellom forforståelser og delforståelser av virkeligheten, som til slutt vil vi kunne gi oss et bilde av helheten (Nilssen, 2012, Grønmo 2016).

Studien bygger på en kombinasjon av en induktiv og deduktiv tilnærming, som innebærer at vi studerer den valgte tematikken i ved å veksle på å forholde til oss teoretiske perspektiver og studiens empiri (Postholm, 2010). Studien består av to faser presentert i modell for oppgavens oppbygning (figur 1.1), der fase 1 er en litteraturstudie og fase 2 en epost-enquête. Dette skjer ved at vi gjennom litteraturstudiet opparbeider en teoretisk forståelse, som vi tar med oss inn i analyse og tolkning av epost-enquêtens funn

1.1.3 Konseptuelt rammeverk

Den tredje komponenten, *konseptuelt rammeverk (conceptual framework)*, handler om oppgavens teoretiske forankring, tidligere forskning og personlig erfaringer man tar med seg inn i studien. Vi tok utgangspunkt i masterstudiets litteratur om skoleledelse og utdanningspolitikk, og supplerte med relevant teori for avhandlingens tema. Oppgavens analytiske rammeverk tar utgangspunkt i litteratur om praksisnær forskning og ledelse av profesjonelle læringsfellesskap, der blant annet Rasmussen og Holm (2012), Stoll (2015) og Biesta (2007) står sentralt. Dette utgjør oppgavens konseptuelle rammeverk, som også har bidratt i utarbeidelsen av de to delproblemstillingene.

1.1.4 Validitet

Maxwell (2013) påpeker at denne komponenten i modellen handler om metodens troverdighet og anerkjennelse. Han understreker viktigheten av validitet i modellen der validitet er en separat komponent, heller enn et begrep under metodekomponenten. Dette handler om at validitetsspørsmål er en nøkkelfaktor for forskningens kvalitet og troverdighet (Maxwell 2013). I tråd med modellen er validitetsspørsmålene i denne oppgaven omtalt i et eget delkapittel i kapittel 5. etterfulgt av diskusjonsdelen.

2 Praksisnær forskning og skoleleders rolle i et politisk perspektiv

For å belyse det politiske engasjementet rundt praksisnær forskning og skolelederrollen vil vi i dette kapitlet trekke frem noen sentrale politiske dokumenter og aktuelle utdanningspolitiske aspekter. OECD er en av flere internasjonale organisasjoner som spiller en sentral rolle innenfor det utdanningspolitiske feltet i mange land, der deres hovedfokus ligger på økonomisk vekst. De har publisert flere rapporter som omtaler det svenske og norske utdanningsfeltet. Vi vil i hovedsak fokusere på det svenske perspektivet, men også trekke inn noen norske aspekter. Vi velger derfor å ta utgangspunkt i OECDs rapport *Improving schools in Sweden: an OECD perspective*, den svenske stats offentlige utredninger - SOU (Statens Offentliga Utredningar) 2017:35 *Samling för skolan - Nationell strategi för kunnskap och likvärdighet* og SOU 2018:19 *Forska tillsammans - samverkan för lärande och förbättring*

OECDs rapport "Improving Schools in Sweden: an OECD perspective" (2015), er utarbeidet for å bidra til å styrke kvaliteten i det svenske skolesystemet, og kom som en konsekvens av resultatene fra PISA 2012, der Sverige hadde hatt en bratt nedgang siden PISA første gang ble gjennomført, og var det landet som hadde opplevd størst nedgang. Resultatene bidro til nasjonal debatt om behov for endring og forbedring av utdanningsområdet, og en reformbølge med den hensikt å snu den negative trenden i elevresultater. Rapporten beskriver et økt behov for å styrke lærer- og lederkapasitet og kompetanse, samt ansvarliggjøre de ulike nivåene i utdanningen, der lokale myndigheter må ta ansvar for forbedring (accountability) (OECD, 2015, Pettersson, Prøitz og Forsberg, 2017).

På liknende måte ble det etter gjennomsnittlige PISA-resultatene fra år 2000 i Norge, satt fokus på læreres og skolelederes kompetanse (Mausethagen, 2015). Dette viste seg også gjennom i St.meld. 30 (2003-2004) *Kultur for læring*, og i NOU *I første rekke* (2003), som understreket behovet for kompetanseheving blant skoleledere, og der tilbud om formell lederutdanning på masternivå som et kvalitetssikringstiltak, ble foreslått.

De siste 10 årene har det i både Norge og Sverige blitt utarbeidet kompetansehevingsprogrammer som har til hensikt å styrke skoleleders rolle og faglig kunnskap innenfor en kompleks og omfattende stillingsbeskrivelse. Programmene legger vekt på skoleleder som nøkkelfaktor både i det pedagogiske, organisatoriske og administrative arbeidet, der implementering, ledelse av personale i utvikling og endring, bevissthet rundt egen kompetanse og kapasitet vektlegges og er avgjørende for elevenes læringsutbytte (Aas & Törnsén, 2016, Nilfors & Johansson 2013).

I etterkant av OECD-rapporten *Improving Schools in Sweden: an OECD perspective* (2015) har de to SOU-ene SOU 2017:35 *Samling för skolan - Nationell strategi för kunnskap och likvärdighet*, og SOU 2018:19 *Forska tillsammans - samverkan för lärande och förbättring*, spilt en sentral rolle i arbeidet med å styrke det svenske skolevesenet. I SOU 2017:35 trekker Skolkommissionen frem at den svenske skolen lider av alvorlige systemmangler, der viktigheten ved å tydeliggjøre og ansvarliggjøre det svenske utdanningssystemet for å styrke skolesystemet står sentralt. Behov for et tett samarbeid mellom universiteter/høgskoler, skoleeier og skolene fremheves, med hensikt om å utvikle profesjonelle læringsmiljøer med en felles arena for både forskningsfelt og praksisfelt.

SOU-utredningens (2018:19) oppdrag går ut på å kartlegge og redegjøre for samarbeidet mellom universiteter og skolhuvudmän rundt praksisnær forskning, samt se på utfordringer og løsninger for å ivareta et langsiktig samarbeid. Utredningen understreker viktigheten av å styrke det svenske skolevesenet på vitenskaplig grunn. Anvendbar forskning i skolen direkte opp mot praksis for å utvikle og forbedre metoder og arbeidsmåter, med et gjennomgående fokus på elevenes læringsutbytte, er essensielt.

Den praktisknære skolforskningen kenne-tecknas alltså av ett kunskapsintresse som i första hand avser att bidra med kunnskap om hur undervisningen kan utvecklas och förbättras, i syfte att främja barns och elevers utveckling och lärande. Detta innebär att forskningen ska bedrivas i direkt anslutning till undervisningen (SOU 2018:19, s.31).

Utredningen legger vekt på lærernes deltakelse i forskning, og hva dette kan ha å si for lærernes profesjonsutvikling, og forskningens aktualitet for praksisfeltet (SOU 2018:19). Føringene vi nå har sett på danner studiens politiske bakteppe, før vi går over i studiens teoretiske rammeverk.

3 Teoretisk rammeverk

I denne delen av oppgaven blir det teoretiske rammeverket presentert med utgangspunkt i studiens problemstilling. Det blir naturlig å trekke frem teori om praksisnær forskning, der ulike modeller og strategier skoleleder kan benytte i sin forskningsformidlerrolle, er sentrale. Gjennom arbeidet med oppgaven har det blitt tydelig at profesjonelle læringskulturer og sosiale nettverk kan ha stor betydning for bruk av praksisnær forskning, og vi har derfor også sett på teori knyttet til dette emnet.

3.1 Praksisnær forskning

Litteraturen viser at praksisnær forskning ikke sees på som én type forskning, men kan ha ulike tilnærminger. I følge Gunnarson (2018) er det som gjør forskningen praksisnær at den tar utgangspunkt i praksis og det behov som foreligger der ved å anerkjenne utvikling- og forbedringspotensialet. Ofte, med en ambisjon om å involvere alle aktører i forskningsprosessen i ett tett samarbeid med forskningsfeltet. Hensikten med å gjøre forskning praksisnær er å oppnå utvikling og kunnskapsproduksjon for å møte praksisfeltets behov, heller enn å produsere generaliserbar forskning (Gunnarson, 2018).

I andre profesjoner enn utdanningsfeltet har “what works”-forskning, evidensbasert forskning som forteller hva som fungerer, vist seg å kunne ha effekt (Biesta 2007). Det vises ofte til at praksisnær forskning har en tradisjon innenfor medisinske felt, men det har i senere tid også vokst frem en internasjonal trend med økt fokus på forholdet mellom praksis og forskning innenfor utdanningsfeltet. Det å gjøre forskning praksisnær i utdanningsammenheng kan ofte være en mer kompleks operasjon enn i helsesektoren, blant annet fordi det finnes flere lokale, kontekstuelle og relasjonelle problemstillinger å ta hensyn til. Fordi utdanningsfeltet er kontekstavhengig, handler noe av kritikken til “what works” forskning nettopp om den komplekse sammenhengen utdanning befinner seg i, som utfordrer overførbarheten, og dermed også forskningens hensikt (Prøitz & Aasen, 2016)

Ifølge Møller & Ottesen (2011) er hensikten med praksisnær forskning at forskningen skal ta utgangspunkt i praksis i samspill med erfaringer og lokale hensyn (Møller & Ottesen 2011). Gunnarsson beskriver praksisnær forskning slik: "Relationen mellom forskning och skola är en återkommande och viktig aspekt inom praktikinära forskning i skolan. Denna relation beskrivs ibland innefatta ett glapp eller avstånd mellan teori och praktik" (Gunnarsson, 2018). Avstanden mellom praksis og forskning finnes i forskeres søkelys, der det ofte vises til at det er et behov for å bygge bro over dette gapet ved å bringe forskning inn i praksishverdagen (Prøitz & Aasen, 2016). Praksisnær forskning kan også baseres på utfordringer identifisert av praktikere selv, og sees på som en viktig faktor for utvikling og forbedring av praksis. Likevel er det uoverensstemmelser rundt hva dette faktisk innebærer (Nutley et.al 2009).

Broekkamp og van Hout-Wolters (2007) påpeker også at det finnes mange meninger om hvordan gapet skal eller burde tettes. Noen argumenterer for større eksperimentelle forskningsprosjekter med sterk styring og kontroll av forskningsfeltet, mens andre argumenterer for flere småprosjekter med et likestilt og tett samarbeid mellom forskere og praktikere. Selv om det finnes ulike argumenter for hva som kan bidra til å redusere avstanden, antas det likevel å være behov for et flersidig perspektiv. Dette kan gjøres ved å inkludere et bredere utvalg deltagere fra ulike områder innenfor utdanningsfeltet i debatten (Broekkamp & van Hout-Wolters, 2007).

Biesta (2007) skiller mellom to roller innenfor utdanningsforskning: den *tekniske rollen* og den *kulturelle rollen*. Den tekniske rollen forholder seg til "what works"-forskning, som har en mer teknisk og instrumentell tilnærming til kunnskap. I hovedsak legger den vekt på effektiviseringsstrategier. Den kulturelle rollen handler om å se pedagogisk forskning fra en annen side gjennom tolkning og forståelse der endret oppfatning vil kunne ha hensiktsmessig betydning og innflytelse på praksis. Han påstår at utdanning aldri vil kunne forstås fra et rent teknisk perspektiv om årsakssammenhenger, men at gjennom den kulturelle rollen kan forskning ha stor innvirkning på praksis gjennom forståelse og tolkning (Biesta, 2007). Å tette dette gapet er noe Biesta (2007) mener bør etterstrebes, men at det er viktig å være bevisst på at det finnes ulike måter å tette gapet på. Dette innebærer at mange ulike strategier kan benyttes for å tette gapet

avhengig av hva man ønsker å oppnå, og presenterer videre Bauer og Fischers (2007) tre script (Biesta, 2007). Bauer og Fischers (2007) har utarbeidet tre script som strategier i arbeidet med å tette gapet.

Det første scriptet *unidirectional script* kan karakteriseres som en monolog og gjør seg passende dersom det er mangel på informasjonsflyt fra forskning til praksis. Den grunnleggende forutsetningen i dette scriptet, handler om at forskning har noe å tilby som praksis mangler. Forskningen overføres, med hensikt om å forbedre praksis. Det andre scriptet *loop script* er aktuelt dersom forskningsfeltet mislykkes i å se hva praksisfeltet har behov for av forskning, hvor det da blir nødvendig å utvikle forskning basert på praksisfeltets konkrete behov, uten videre interaksjon. *Highly interactive script* utgjør det siste scriptet, og vil gjøre seg gjeldende dersom forskning har foregått uten innflytelse fra praksisfeltet. Dette scriptet handler om høy interaksjon mellom forskning og praksis, ved et vedvarende samarbeid. Der praksisfeltet deltar aktivt også under forskningsprosessen, som en essensiell faktor (Bauer & Fischer 2007).

En viktig presisering i denne sammenheng er at skillet mellom forskerrollen og praktikerrollen i aller høyeste grad burde ivaretas. Dette handler om å opprettholde kritisk avstand mellom forsker og praktiker, og anerkjenne at rollene innehar ulik ekspertise og ansvar i utdanningsforskning. Med dette påpeker han at det er like viktig å tette gapet mellom praksis og forskning, som det er å respektere gapets signifikante verdi (Biesta, 2007)

det som det som Hultman (2018) viser til utfordringer i overføringsprosessen mellom forskning og praksis. Han påpeker at refleksjoner, problematiseringer og selvkritikk i original forskning kan forsvinne i denne prosessen, og at den "nye" versjonen som presenteres for praksisfeltet er mer popularisert og bearbeidet. Dette beskriver han som at forskning blir *lost-in-transformation* eller *lost-in-translation*, med andre ord kan det oppstå utfordringer i transformeringsprosessen (Hultman, 2018).

3.2 Skoleledelse

Både Svensk og internasjonal forskning viser til skoleleders betydning for virksomheten og for elevenes læringsutbytte. Dette handler om skoleleders kompetanse til å lede

arbeidet i samarbeid med lærerne, skape engasjement, samt lykkes i å opprettholde et profesjonelt læringsfellesskap (Nihlfors & Johansson, 2013). For at skoleledere skal kunne være støttende i læreres profesjonsutvikling er det viktig at de har kunnskap om hvordan de kan bistå og veilede dem på en produktiv måte. Det er derfor nødvendig å ha tilgang på oppdatert, forskningsbasert kunnskap om hvordan elever lærer, og om hva som stimulerer til læring. Denne kunnskapen er det viktig at skoleledere baserer sine beslutninger og avgjørelser på, både pedagogisk og administrativt, i arbeidet med å forbedre undervisning og læring (Robinson 2014 s.34).

Skoleledelse er et begrep som stadig er i endring, og er derfor utfordrende å definere. Dette handler om at begrepet utvikles i takt med forventninger fra både politiske og kulturelle hold, ut i fra ulike tidsepoker, aktualitet, samt historiske og sosiale forhold. Skolelederrollen er både sammensatt og motsetningsfylt med flere ulike oppgaver som fyller skoleleders agenda. God skoleledelse bygges på de verdiene som kommer til uttrykk i skolens mandat gjennom læreplaner, nasjonal og lokal policy. Samtidig må god skoleledelse ta hensyn til relasjonelle og kontekstuelle forhold. (Møller 2006, s.29, 44).

Brown (2015) viser til viktigheten av at skoleledere både er *transformative* og *læringsssentrerte* ledere. Den transformative lederstilen har fokus på visjonsarbeid, felles retning og mål for organisasjonen, og har vist seg å ha positiv innvirkning på utvikling- og endringsarbeid. Skolelederen fungerer som en rollemodell og er aktiv i disse prosessene. Brown påpeker videre at det er den transformative strategien som er den mest avgjørende lederstilen i oppstartsfasen med implementering av forskning i praksis, men at den etterhvert bør suppleres med en mer læringsssentrert tilnærming. Læringsssentrert ledelse legger hovedvekt på å forbedre læring i skolen, samt på effektivitet og elevresultater gjennom etablering av profesjonelle læringsfellesskap. På en annen side kan det sees i sammenheng med et pedagogisk ledelsesperspektiv, fordi det også tar hensyn til relasjonelle forhold i skolen (Brown, 2015).

For skoleledere blir det viktig å legge til rette for skolen er rustet for denne utviklingen og kan skape og forme profesjonelle læringskulturer (Møller & Ottesen 2011).

3.3 Ledelse av profesjonelle læringsfellesskap

Et praksisfellesskap må innebære gjensidig engasjement hos deltakerne der de involverte snakker et felles språk og drar virksomheten i samme retning. Det er skoleleders ansvar å etablere et praksisfellesskap der utvikling og læring blir en etablert kultur. For å lykkes i dette arbeidet spiller blant annet relasjoner og tillit mellom skoleleder og ansatte en viktig rolle, og er noe skoleleder bør etterstrebe (Skrøvset og Stjernstrøm, 2006, s.167-168).

Profesjonelle læringsfellesskap handler ifølge Stoll (2015) om å etablere en kultur der praksisnær forskning får mulighet til å slå rot og blomstre under gode vekstvilkår. I en profesjonell læringskultur spiller respekt og tillit en viktig rolle. Det må være rom for, og oppfordres til, egne kritiske meninger og tanker som utfordres i samspill og dialog. Etablerte meninger og tanker bidrar til nye tankesett og endret praksis. Et slikt læringsfellesskap hevder Stoll (2015) spiller en avgjørende rolle i skolens utvikling mot en forskningsforankret praksis. Hun har utviklet en sekstrinnsmodell som vil kunne fungere som et verktøy for skoleleder i prosessen med å bygge bro mellom forskning og praksis. Det *første* punktet handler ifølge Stoll (2015) om skoleleders engasjement for forskning, og evnen til å forplante dette engasjementet ut i virksomheten. Det handler også om at et samarbeid med både forskningsfelt og andre virksomheter vil ha stor verdi

Det *første* punktet handler om leders nysgjerrighet og lidenskap for forskning og forskningsdeltakelse. Nysgjerrighet burde gjennomsyre organisasjonen, og det er blant annet viktig å se verdien av et tett samarbeid med andre skoler eller forskningsinstitusjoner (universiteter og høyskoler). Det *andre* punktet handler om å skape en arena og en kultur, der leder utfordrer personalets antagelser av praksis og på den måten hjelper de til å ta gjennomtenkte, forskningsbaserte valg som vil kunne forbedre praksis. Fundamentale faktorer i et praksisfellesskap er trygghet og tillit som gjør det mulig for lærere å dele egne erfaringer, samt utfordre egen praksis.

Det *tredje* går ut på at lederen legger til rette for arbeid med forskningsbasert analyse av praksis i fellesskap, gjennom konsentrert, kritisk og lærende dialog. Dette krever en skoleleder som prioriterer og planlegger prosessene nøye, med en forventning om at

alle skal delta i arbeidet. Det *fjerde* retter seg mot relasjonen mellom praktikere og forskere, og det potensialet som finnes i å kunne dra nytte av hverandres kunnskap og erfaringer. Slike relasjoner vil kunne ha stor effekt for virksomheten og elevenes læringsutbytte.

Det *femte* punktet handler om at skoleleder må tenke nøye gjennom ulike undervisningspraksiser. Hvilke undervisningspraksiser benyttes, og hva gjør at de fungerer eller ikke, og hvilken innvirkning har den enkelte praksis på elevenes læring. Dette er en dynamisk prosess som stadig burde analyseres, vurderes, justeres og endres etter behov. Det siste punktet retter seg mot at ledere bør etterstrebe endringer som vil kunne ha en mer langvarig effekt. For å få dette til, er det viktig at skoleleder er bevisst på sin egen kapasitet og rolle, og vedkommende må være i stand til å se på sin egen skole fra ulike perspektiver (Stoll, 2015).

Flere forskere påpeker benyttelse av modeller og strategier som et verktøy i arbeidet med å bringe forskning inn i praksis, noe som har dannet utgangspunktet for neste delkapittel.

3.4 Analytisk rammeverk (modeller og strategier)

I ulike forskningsbidrag på området har det blitt utarbeidet perspektiver og modeller som kan bidra til å øke forskningsbruk i praksis og i skoleleders brobyggingsprosess. Samlet sett gir de ulike perspektivene et grunnlag for å analysere skolelederes forståelser og bruk av forskning.

Rasmussen og Holm (2012) har på sin side bidratt med å sette ord på utfordringene rundt det å gjøre forskning mer praksisnær og har presentert fire perspektiver: Første perspektiv er *Det lineære overføringsperspektivet*. Dette er den mest vanlige formen for formidling av forskning, og kan ses i sammenheng med den typiske sender-mottaker kommunikasjonsmodellen, der man tenker at kunnskap er direkte overførbar gjennom tekstformidling. En svakhet ved en slik tilnærming, handler om at forskning ikke alltid er tilgjengelige eller presenteres på en hensiktsmessig måte, og dermed blir utilgjengelig

for mottakerne den er ment å nå. Praksisfeltet benytter ofte artikler med et faglig forenklet og tilpasset språk med en "What Works" tilnærming, som kan redusere sjansen for at tyngre fagartikler blir lest.

Det andre perspektivet *Mode-2 forskningsperspektivet*, handler i hovedsak om å utvikle praksis med utgangspunkt i erfaringsbasert forskning. Dette innebærer å trekke frem eksisterende utfordringer i en organisasjon, for så å finne løsninger basert på forskning som kan bidra til å utvikle praksis. Utfordringen med dette perspektivet, kan blant annet være at forskningen ikke er vitenskapelig forankret, og at overførbarhet derfor kun vil være mulig om andre aktører identifiserer seg med de samme utfordringene. Fordi Mode 2 baseres på erfaringer, og Mode-1, som kan ses i sammenheng med det lineære overføringsperspektivet, benytter en forskningsbasert tilnærming, vil det kunne være hensiktsmessig å kombinere mode-1 og 2. På denne måten vil man kunne finne en balanse mellom forskning og erfaringer for utvikling av ny kunnskap og praksis (Rasmussen og Holm 2012).

Grensedragningsperspektivet handler om skillet mellom det vitenskapelige og det ikke-vitenskapelige. Grensen mellom utdanningspolitikk, forskning og praksis kan sees på som en mulig arena for kunnskapsutveksling. De ulike kunnskapsfeltenes egenskaper og samspill med hverandre anerkjennes. Dette samspillet befinner seg i en forhandlingssone mellom ulike former for relasjoner og hensyn. Lærere er et eksempel på grensearbeidere som hele tiden må balansere på grensen mellom utdanningsforskning og praksis. Dette perspektivet viser til at lærere som underviser befinner seg i en hybrid posisjon og burde delta i forskning, ikke bare kommunisere den.

Det strukturelle sammenkoblingsperspektivet er utarbeidet ut i fra hvordan systemer relaterer seg til sine omgivelser, og hvordan de igjen forholder seg til andre systemer. De ulike systemene prøver å opprettholde selvstendighet fra andre systemer. En strukturell kobling indikerer hva et system velger å bruke av informasjon, og hva som ikke er hensiktsmessig å forholde seg til. Koblingene av systemene handler om forventningene som ligger i de ulike systemene, for eksempel hva det politiske feltet forventer av det vitenskapelige feltet og omvendt, da systemene ofte har ulik forståelse

av forskningsresultater. Dette har også sammenheng med at de politiske systemene baserer resultatene på flere faktorer enn kun forskningsbasert kunnskap, som for eksempel økonomi og politikk (Rasmussen og Holm, 2012).

I ULF-evalueringsprosjektets første delrapport, har Prøitz, Barstad og Aasen (2019) kombinert Rasmussen og Holms (2012) fire perspektiver, og supplert disse med et femte perspektiv, *samarbeidsperspektivet*. Perspektivet handler om samarbeidsforskning, og anvendes ofte som en løsning for å styrke samhandlingen mellom ulike profesjonsfelt. Dette perspektivet tar også for seg kompleksiteten i utdanningsfeltet, og er i motsetning til et mer tradisjonelt kunnskapsutviklingssyn med fokus på disiplinære tankesett og rammer, mer opptatt av bredere, sosiale, interdisiplinære og kontekstuelle nedfelte tankesett (Prøitz, Barstad og Aasen, 2019).

Tabell 1 Perspektivoversikt

Det lineære overføringsperspektivet	(Rasmussen & Holm, 2012)
Mode -2	(Rasmussen & Holm, 2012 – basert på Gibbons, 1994)
Grensedragningsperspektivet	(Rasmussen & Holm, 2012)
Strukturelle sammenkoblingsperspektivet	(Rasmussen & Holm, 2012)
Samarbeidsperspektivet	(Prøitz, Barstad og Aasen, 2019)

Med disse perspektivene går vi nå videre til studiens metode kapittel.

4 Metode

I dette kapittelet vil vi belyse vår metodiske tilnærming og vitenskapsteoretiske forankring. Dette er fundamentale elementer i utviklingen av samspillet mellom empiri og teori (Grønmo 2018, s. 50). Forskning handler om å avdekke og synliggjøre et pålitelig bilde av virkeligheten. Metoden som benyttes i denne masteravhandlingen vil fungere som et verktøy og en strategi på veien mot målet (Jacobsen 2015, s. 15-21). Fordi vår oppgave baseres på forskning i organisasjoner i utdanningssektoren og deres påvirkning i samfunnet, vil vi både benytte oss av en litteraturstudie og en epost enquête, som begge består av kvalitativ, fenomenologisk og hermeneutisk tilnærming, som definert i Maxwells modell for oppgavens design (Maxwell 2013).

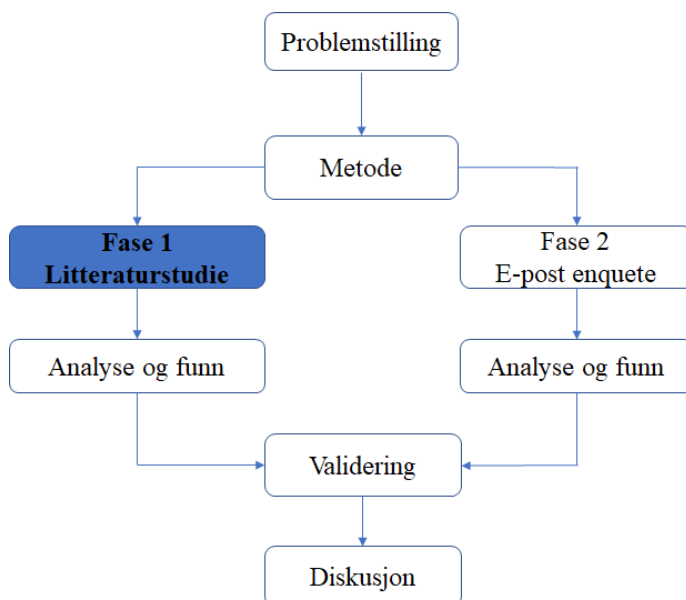
I første fase har vi gjennomført en litteraturstudie som bygger på det Petticrew og Roberts (2006) kaller en conceptual review, der målet er å utvikle en kunnskapsoversikt på feltet vi studerer, med den hensikt å redegjøre for aktuell forskning om skoleleders holdninger til praksisnær forskning, og hvordan skoleledere anvender forskning i arbeidshverdagen. Vi har søkt i aktuell litteratur og forskning i ulike databaser, artikler og bøker. Ut i fra gitte kriterier inspirert av metoder for systematisk review har vi identifisert et utvalg studier (Gough m.fl, 2012). Gjennomgangen av de utvalgte studiene danner et utgangspunkt for studiens andre fase. Fase 2 består av en e-post-enquête sendt til skoleledere og virksomhetsleder/sjefer involvert i ULF utformet som et strukturert intervju på epost (Hunt og McHale, 2007)

Grønmo (2016) beskriver at samfunnsvitenskap handler om hvordan samfunnet fungerer i samspill mellom mennesker og deres relasjoner til hverandre. Han beskriver det blant annet slik:

Alt i alt har samfunnsvitenskapen hatt stor betydning for vår identitet og selvforståelse, for vår forståelse av mellommenneskelig relasjoner og av samfunnet som helhet. Kulturelle, sosiale, politiske og økonomiske forhold omtales, kommenteres og drøftes ved hjelp av begreper og tenkemåter som er utviklet i samfunnsvitenskapen. (Grønmo 2016, s. 20)

4.1 Fase 1: Litteraturstudie (conceptual review)

I dette delkapittelet vil vi ta for oss oppgavens første fase, litteraturstudien, som vist i figuren under.

Figur 4-1 Grafisk fremstilling av oppgavens oppbygning, fase 1

Hensikten med en litteraturstudie er å kartlegge eksisterende forskning på et bestemt område (Machi og McEvoy, 2016). For denne oppgaven handler det om å undersøke hva som finns av tidligere forskning om skolelederes bruk av forskning i praksis. På denne måten får vi innsikt i feltet, og får bekreftet temaets aktualitet. En litteraturstudie kan også bidra til å avdekke forskningshull som kan være nyttige funn i studien. Machi og McEvoy (2016), Hart (2018) og Støren (2010) er samstemte på definisjonen av begrepet *litteraturstudie*:

A literature review is a written document that presents a logically argued case founded on a comprehensive understanding of a current state of knowledge about a topic of study. This case establishes a convincing thesis to answer the study's question.

(Machi og McEvoy, 2016, s.5)

“A literature review is the analysis, critical evaluation and synthesis of existing knowledge relevant to your research problem, thesis or the issue you are aiming to say something about.” (Hart, 2018, s.3).

“I en litteraturstudie er det *litteraturen* du studerer, altså det som er undersøkt og skrevet om virkeligheten (*empirien*) av artikkelforfatterne.” (Støren, 2010, s.17).

Petticrew og Roberts (2006) har utarbeidet en oversikt over ulike typer review som strekker seg fra et fullt systematic review og ekspert review til mer tradisjonelle og mindre omfattende reviews, ut ifra hvilke hensyn og hensikter studien har. Vi har i denne sammenheng valgt å benytte oss av en conceptual review (Petticrew & Roberts 2006 s. 39). Dette er ikke en review som tar sikte på å dekke hele feltet som klassisk systematic review, men vi har gjennomført en review som gir et avgrenset bilde av, og et første innblikk i forskningen på feltet. Amundsen og Wilson (2012), trekker frem et sitat av Kennedy, der han beskriver et conceptual review, “gaining new insights into an issue” (Kennedy, 2007, p. 139) (Amundsen & Wilson, 2012). Med denne metoden opparbeider vi oss en oversikt over tilgjengelig forskning på feltet som studeres, gjennom å lese artiklene og holde oss til klare kriterier for inkludering, for så å systematisere denne oversikten i en konseptuell syntese (Petticrew & Roberts 2006 s. 39). Utvalgsriteriene og avgrensningene vi forholdt oss til, samt inklusjon- og eksklusjonskriterier er viktige elementer i en conceptual review, og vil nå presenteres under.

This is where our conceptual review picks up. A conceptual review, with the stated interest of “gaining new insights into an issue” (Kennedy, 2007, p. 139), seemed to us an appropriate way to proceed. We began by identifying the literature that describes and analyzes initiatives that are planned and undertaken by faculty members themselves or by others working with them and that are aimed at enhancing teaching

4.1.1 Utvalgsriterier /avgrensninger

For å besvare problemstillingen for en conceptual review er det viktig å anvende relevant og aktuell forskning som er sterkt forankret i evidens (Petticrew & Roberts,

2006, Aveyard, 2014, s.65). Dermed blir arbeidet med å lage inklusjon- og eksklusjonskriterier et viktig utgangspunkt for å kunne utarbeide en strategi for søket som vil avgrense, spisse og rette søket mot problemstillingen man ønsker å besvare. Det er også viktig å være bevisst på at det er nettopp disse kriteriene som danner grunnlaget for studiens kvalitet, generaliserbarhet og relevans. Det er derfor viktig å forholde seg kritisk til utarbeidelsen av inklusjon- og eksklusjonskriterier, og at disse er nøye overveid. Det stiller også krav til at man forholder seg strengt til litteratursøkets avgrensninger, og at man i første omgang kun inkluderer høyst relevante funn og forskning for deretter eventuelt utvide utvalget om det skulle vise seg hensiktsmessig (Aveyard, 2014, s.77). For å sikre relevans og kvalitet i funnene har vi definert et sett inkluderings- og ekskluderingskriterier, og har med disse som utgangspunkt identifisert et utvalg aktuell forskning som danner grunnlaget for funnene i studiens første fase.

4.1.2 Inkludering og ekskludering

Som inkluderingskriterier har vi forholdt oss til språk, publikasjonstype, tidsrom og søkeord. I tillegg til norske publikasjoner, valgte vi å søke etter artikler på engelsk og svensk. Mange nordiske artikkelforfattere velger å publisere på engelsk. Svensk litteratur er svært relevant, ettersom ULF-prosjektet som avhandlingen er en del av foregår i Sverige. Vi ønsket samtidig å se hva som fantes av norske og engelske artikler på området. Av publikasjonstype, har vi valgt å kun se på artikler som er fagfelleurdert, for å sikre høy vitenskapelig kvalitet på utvalget av studier. Vi begrenset tidsrommet til de siste ti årene for å sikre de mest tidsaktuelle studiene. I søkene var det viktig at begreper om praksisnær forskning og lederrollen, begge var representert.

Tabell 2 Inklusjon- og eksklusjonskriterier

Inklusjonskriterier:	Eksklusjonskriterier:
<ul style="list-style-type: none"> • Fagfelleurdert • Årstall: 2009-2019 • Språk: Svensk, engelsk og norsk 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikke- fagfelleurdert • Årstall før 2009 • Andre språk

<ul style="list-style-type: none"> • Skolelederrollen • Utdanning, education og utbildning • Forskningsbasert praksis i et lederperspektiv • Praksisbasert forskning i et lederperspektiv • Forholdet mellom forskere og skoleledere som aktører 	<ul style="list-style-type: none"> • Emner og tema som ikke omhandler utdanningsfeltet • Helsefaglig utdanning (sykepleie, jordmor, osv.) • Lærerrolle • Klasseledelse • Begreper fra helsesektoren, som for eksempel sykepleie og jordmor (både på norsk, engelsk og svensk)
---	--

4.1.3 Avgrensninger og søk

Litteraturstudiets fokus er forankret i problemstillingen og den første underordnede problemstillingen. Vi søkte svar på hvordan skoleledere anvender forskning i hverdagen for å utvikle sin praksis, og valgte søkeordene ut ifra dette. Samtidig tilpasset vi søkeordene etter de ulike språkene som vist i tabellen:

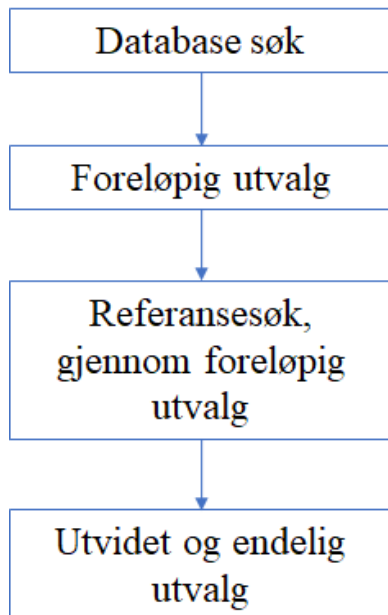
Tabell 3 Språk og søkeord

Svensk	Praktiknära forskning, skolledare attityder till forskning, utbildning, kunskapsbaserad praksis, skolledare och forskning
Engelsk	Educational school leadership, research use, use of research, school leader, education, perception of research, professional work, evidence-based practice, evidence-informed practice, knowledge-based research, principal perception to research, research use, school leaders' attitude towards research, models, leadership
Norsk	Praksisnær forskning, Skolelederes holdninger til forskning, utdanning, kunnskapsbasert praksis, skoleledere og forskning

Søkeordene er anvendt i ulike kombinasjoner, dette kommer fram i den fullstendige søkeloggen (se vedlegg A).

4.1.4 Søkeprosessen og søkelogg

Illustrasjon av fremgangsmåten i søkeprosessen:

Figur 4-2 Grafisk fremstilling av søkeprosessen

I en litteraturstudie er det viktig å føre søkelogg for å holde oversikt over søk og funn underveis i prosessen. En slik systematisk logg vil blant annet inneholde hvilke søkeord som er i benyttet og i hvilken kombinasjon, dato, hvilken database som blir brukt, tidsramme og hvor mange treff søket gir. Fordi et slikt søk krever en viss kompetanse vil det kunne lønne seg å søke veiledning hos for eksempel en bibliotekar (Gough, 2012, s.128), noe vi benyttet oss av, der vi fikk en kort innføring i hvordan å avgrense, og kombinere søkeord i søkene. Vi fikk også en kort innføring i hvordan man fører en søkerlogg.

For å finne ut av relevant forskning som eksisterer om avhandlingens tema, søkte vi så bredt som mulig. På tross av tydelige avgrensninger, førte søket til mange funn utenfor våre kriterier for inkludering. Noen utfordringer oppstod på grunn av de utvalgte søkeordene. Mange av resultatene inneholdt en del "støy". Dette kan skyldes at vi blant

annet var ute etter lederes holdninger til forskning, som viste seg å være utfordrende å tydeliggjøre gjennom søkefiltrene i de ulike databasene.

Vi fikk mange treff på flere av søkene, men oppdaget fort at det var få som var av relevans. Ofte handlet treffene generelt om utdanning og ledelse i skoler, samt lærerrollen og klasseledelse. Det å koble lederrollen og anvendelse av forskning som verktøy i hverdagen, viste seg svært utfordrende.

Hovedtyngden av søkeresultatene i norske og engelske databaser gjaldt forskning innenfor helsesektoren. Når vi ekskluderte ord som for eksempel “sykepleie”, “nurse”, og andre helsefagsrelaterte begreper i søket, lå fortsatt hovedvekten på utdanning og videreutdanninger innenfor helse, som blant annet sykepleier- og jordmorutdanning. Dette er et interessant funn i seg selv, og viser at dette er en tematikk det er forsket mer på innenfor helsefeltet.

At det finnes mer forskning om temaet innenfor helsesektoren enn utdanningssektoren, kan også tyde på at det finnes forskningshull innenfor utdanningsfeltet, spesielt innenfor engelsk- og norsk-språklige studier. På den andre siden har det gjennom søkene kommet frem at de svenske databasenes filtre ikke fanger opp helsesektoren i like stor grad, noe som tilsier at det finnes flere publikasjoner om praksisnær forskning i et utdanningsperspektiv i Sverige. Ettersom vi er opptatt av hva skoleledere i sammenheng med praksisnær forskning, faller imidlertid disse publikasjonene utenfor våre inkluderingskriterier og anses dermed ikke som relevante. På bakgrunn av disse funnene, vil vi derfor kunne argumentere for studiens aktualitet, og at det også kan være behov for videre forskning på feltet.

I litteraturstudiens søkeprosess var vi innom flere aktuelle studier, men som av ulike årsaker likevel ikke møtte inklusjonskriteriene. Vi har derfor laget en oversikt over de studiene vi har valgt å ekskludere, og hvorfor de ble ekskludert (se vedlegg B). Dette gjør vi for å ytterligere tydeliggjøre inklusjon- og eksklusjonsprosessen, og denne prosessens betydning for å styrke litteraturstudiens gyldighet (Grønmo 2016).

Ekskluderte studier faller utenfor reviewens fokus, men kan likevel være aktuelle for det teoretiske rammeverket.

Søkelogg

Tabellen under viser en oversikt over de databaser som ble benyttet under søkene, når vi søkte, og hvor mange treff vi fikk. For mer detaljert søkelogg (se vedlegg A).

Tabell 4 Komprimert søkelogg

Databaser	Dato	Treff
ERIC	25.01.19, 27.01.19, 30.01.19, 20.02.19	12, 40, 40, 18
Proquest	16.01.19	35
BTJ	25.01.19	95
Idunn	27.01.19	3
SwePub	27.01.19, 27.01.19, 28.01.19, 04.02.19	3, 24, 1, 144
Libris	04.02.19, 04.02.19, 04.02.19	9, 0, 68
Diva	27.01.19, 27.01.19, 27.01.19	4, 0, 103
Totalt:		599

I og med at dette er en conceptual review innenfor en begrenset tidsperiode, kan vi på ingen måte utelukke at det finnes flere relevante forskningsartikler. Dette kan blant annet handle om at vi kan ha oversett noen underveis, eller at det har dukket opp flere etter endt søkeprosess. Det handler også om at vår hensikt ikke dreide seg om å dekke hele feltet, men å skaffe oss en oversikt over forskning om skoleleders forhold til forskning, samt anvendelse av forskning i praksis.

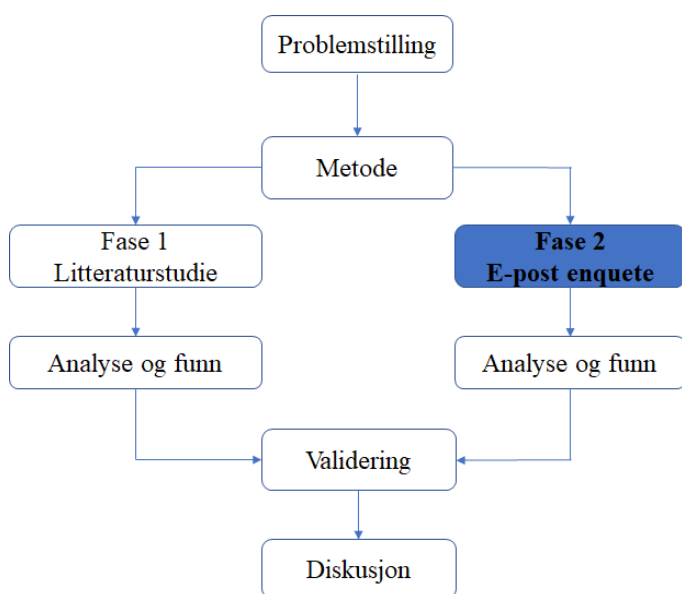
Etter endt søkeprosess satt vi igjen med et utvalg på syv artikler, og fortsatte deretter søkene ved håndspøk. I et slikt søk, kan relevant forskning som ikke blir fanget opp av databasene komme til syne (Gough, 2012, s.125). Vi valgte derfor å søke gjennom

utvalget for å sikre oss relevante funn som eventuelt ikke hadde blitt plukket opp gjennom søkene i databasene. I denne manuelle søkeprosessen fant vi en aktuell artikkel til. På tross av at det nye funnet ble oppdaget gjennom inkludert forskning, gjennomgikk den likevel de samme utvalgskriteriene.

Det endelige utvalget med totalt syv studier, danner litteraturstudiets funn som presenteres i kapittel 5, *Tematisk analyse*.

4.2 Fase 2: E-post-enquête

E-post-enquête, eller e-post-intervju, er ifølge Hunt og McHale (2007) en egen kommunikasjonsform og intervjueteknikk. Intervjuet foregår via e-post. Denne kommunikasjonsformen er både en tidsbesparende og effektiv metode for å nå et høyere antall respondenter.

Figur 4-3 Grafisk fremstilling av metoden, fase 2

Hunt og McHale (2007) har beskrevet noen fordeler og ulemper ved metoden:

Tabell 5 Fordeler og ulemper ved epost intervju

Fordeler	Ulemper
<p>Når mange på samme tid og man kan arbeide med flere intervjuer simultant</p> <p>Kostnadsbesparende</p> <p>Tidsbesparende</p> <p>Ivaretar respondenten</p> <p>Respondenten får tid til å respondere og skrive dataene selv - kan få mer ærlige svar? mer påtatte svar?</p> <p>Tryggere for respondentene å utdype mer, enn i et ansikt-til-ansikt intervju.</p> <p>Forskere og respondenter får mer tid til å reflektere over spørsmålene</p> <p>Forenkler valideringsprosessen</p> <p>Unngår at forsker og respondent påvirker hverandre, noe som forekommer i en ansikt-til-ansikt-setting</p>	<p>Er informantene den de utgir seg for å være?</p> <p>Tidkrevende for informantene om det foregår over en lengre periode - entusiasme og motivasjon kan dale</p> <p>Digitale utfordringer</p> <p>Etiske hensyn - hvordan anonymisere e-post?</p> <p>Å arbeide med flere intervjuer simultant - kan skape utfordringer</p> <p>Miste non-verbale uttrykk</p> <p>Upersonlig</p>

4.2.1 Redegjørelse for utvalg

Ettersom vår studie er innenfor ULF evalueringsprosjektets innramming er vi interessert i å spørre skoleledere og virksomhetssjefer involvert i ULF-prosjektet. Disse respondentene er egnet til å besvare studiens problemstilling på grunn av deres lederstilling i skole og i svenske kommuner. Innenfor rammene til en e-post-enquête vil respondentene få tid og ro til å reflektere over og besvare spørsmålene. Dette vil kunne bidra til å styrke funnenes gyldighet, uten påvirkning fra intervjuer (Hunt & McHale, 2007). I tillegg sikres respondentenes anonymitet, ettersom det bare er vi som mottar respondentenes besvarelser. Metoden gir oss mulighet til å arbeide med flere intervjuer simultant (Hunt & McHale 2007). Dette vil gi oss anledning til å studere likheter og ulikheter og mønstre i materialet, hva som skiller seg ut, og ikke nødvendigvis akkurat

hvem som sa hva. Fordi det ikke er relevant å ta hensyn til non-verbale uttrykk, eller noen hensikt i å skape relasjoner til respondenten, er en skriftlig intervjuetode hensiktsmessig å benytte.

E-post enquête spørsmålene ble utarbeidet i samarbeid med ULF-prosjektets evalueringsgruppe, og ble sendt ut som en del av et informasjonsdokument der det kort ble minnet om ULF-prosjektets hensikt, verdien av deltakelse i undersøkelsen, samt forskningsetiske hensyn (se vedlegg C). Informasjonsbrev og enquête spørsmål ble oversatt til svensk, for å sikre god kommunikasjon med respondentene. Det ble sendt ut epost til 64 utvalgte skoleledere og virksomhetsledere/skolesjefer, den 06.05.19, og 29 nye, 22.05.19. Av de totalt 93 respondentene, der 64 av de har mottatt to påminnelser, fikk vi totalt 16 besvarelser som danner grunnlaget for funn i fase 2. Dette er ifølge Opdenakker (2006) en av utfordringene man kan møte på ved en slik metode, da det kan ta lenger tid å få svar på spørsmålene enn ved et tradisjonelt intervju. Respondentene vil normalt trenge mer tid til å reflektere over og formulere svarene. Man risikerer også at enkelte ikke svarer i det hele tatt (Opdenakker, 2006). På en annen side gir dette også vel gjennomtenkte besvarelser og formuleringer, som likevel kan gjøre metoden tidsbesparende fordi man unngår både transkribering og tolkning som begge er viktige elementer ved et muntlig intervju (Nilssen, 2012, s.46).

Av de 16 besvarelsene er 6 skoleledere og 10 virksomhetsledere, fordi virksomhetslederne også er en form for skoleledere, inkluderer vi også disse i vårt utvalg. Det er også interessant å kunne se på forskjeller og ulikheter i virksomhetsledernes og skolelederens enquête svar, da den ene gruppen er tilsatt hos skoleeier på kommunalt nivå, mens den andre befinner seg i skolen. Fordi e-post enquêten også skal benyttes i forbindelse med ULF-prosjektet, inneholder den fire spørsmål som tar for seg praksisnær forskning, skolelederrollen og tilknytningen til ULF-avtalen. Vår oppgave fokuserer på praksisnær forskning og skolelederrollen, og vi har i denne sammenheng derfor valgt å kun benytte oss av spørsmål 2 og 3. Spørsmålene vi sendte ut lyder som følger:

1. Har du tidligere varit involverad i arbete med forsknings- och utveckling, och om så är fallet hur (ge gärna exempel)?
2. Vad, enligt din åsikt, måste till för att din organisation ska lyckas med forsknings- och utvecklingsarbete?
3. Vad anser du skall till för att forskningsbaserad kunskap om pedagogiskt arbete skall tillämpas?
4. Hur har du fått veta om ULF och vilka förväntningar har du till arbetet med ULF?

Denne epost enquêten vil fortsatt bli sendt ut etter vår innlevering, i forbindelse med ULF-prosjektets videre arbeid.

Før vi går inn i studiens analyse, tar vi for oss aspekter om studiens validitet, samt noen etiske refleksjoner

4.3 Validitet

Som nevnt innledningsvis inspirert av Maxwells modell og basert på oppgavens forskningsdesign, ser vi det formålstjenlig å presentere validerings spørsmål som et eget delkapittel. Dette er spesielt aktuelt fordi vi benytter to datainnsamlingsmetoder, noe som krever en mer bevisst tilnærming til validerings spørsmålet, og presenterer det derfor her før vi går inn i diskusjonsdelen.

Validitet handler ifølge Grønmo (2016) om at man forholder seg kritisk og stadig vurderer de ulike elementene gjennom hele forskningsprosessen, noe som betyr at vi stadig evaluerer og justerer prosessen underveis. På bakgrunn av dette ser vi at graden av validitet vil kunne øke ved å ta utgangspunkt i både egen kunnskap og kompetanse, samtidig som vi støtter oss til forskere og andre nøkkelpersoner tilknyttet ULF-prosjektet. Vi velger derfor i denne valideringsprosessen å ta utgangspunkt i Grønmos (2016) to valideringsbegrep, *kompetansevaliditet* og *kommunikativ validitet*.

Begrepet *kompetansevaliditet* er et uttrykk for forskerens kompetanse basert på egne erfaringer og forutsetninger, med andre ord, forskerens forkunnskaper på området. Dette handler om forskerens kompetanse på det å forske, samt behersker metoden som anvendes for å innhente datamateriale. Gjennom arbeidet med oppgavens første fase har vi fått en oversikt over forskningsfeltet vi studerer, og dermed opparbeidet oss en dypere forståelse, som igjen vil kunne styrke troverdigheten. Kunnskapsgrunnet vi har opparbeidet oss gjennom oppgavens første fase, danner fundamentet for oppgavens andre fase. Selv om denne kompetansen kan gi en god pekepinn på om innsamlingen er gjennomført på en kompetent måte, finnes det likevel ingen direkte garanti for sammenhengen mellom kompetanse og høy validitet. Dette kan blant annet handle om at kompetansen er basert på forskerens egne erfaringer og forutsetninger. Vår rolle som uerfarne forskere vil kunne bidra til å svekke validiteten i studien, noe vi er bevisste på, og har derfor også valgt å støtte oss til erfarne og kompetente forskere gjennom ULF-prosjektet. Oppgavens tilknytning til dette prosjektet, er i seg selv med på å styrke validiteten både teoretisk og metodisk, da vi gjennom prosjektet er en del av et nettverk med forskere. Dette fører oss videre til *kommunikativ validitet* som i hovedsak handler om at oppgavens troverdighet i større grad sikres gjennom dialog med andre enn forskeren selv. I vår studie handler det om at vi er en del prosjekt, der vi er i dialog med vår veileder som prosjektleder for ULF, samt andre essensielle fagpersoner i prosjektet. Tilbakemeldinger fra disse fagpersonene bidrar til å synliggjøre oppgavens styrker og svakheter. Disse tilbakemeldingene har i hovedsak tatt utgangspunkt i problemstilling, delproblemstilling og enquêtespørsmål. Grønmo påpeker at sammenhengen mellom datamateriale og problemstilling er den viktigste faktoren for å øke graden av validitet (Grønmo, 2016, s.255).

4.4 Forskningsetiske hensyn

«Etske dilemmaer har en fremtredende plass innenfor kvalitative metoder» (Thagaard, 2013, s.23). Dette handler om at studiens kvalitative forskningstilnærming, innebærer observasjon av menneskelige prosesser, som ifølge Postholm (2010) også betyr at gode data og etiske prinsipper går hånd i hånd. Studiens forskningsetiske hensyn er ivaretatt gjennom ULF-prosjektets etiske retningslinjer, spesielt med tanke på samtykke og eventuelle behov for å søke NSD om godkjenning.

Vi tok utgangspunkt i Clark og Brauns (2006) tematiske analyse som verktøy i studiens to faser, noe som blant annet bidro til å styrke fortolkningsprosessen. Vi har forsøkt å behandle materialet så etterrettelig som mulig, noe som styrkes ved at vi er to personer som har arbeidet med materialet. Vi har også prøvet fortolkningene i diskusjon med forskere i ULF evalueringen og presentert resultater for ULF samordningsgruppen for å kalibrere materialet.

Fordi vi har benyttet epost enquête som metode, betyr dette at vi har hatt tilgang på respondentenes epost adresser gjennom ULF-prosjektet, noe som betyr at vi som forskere kan identifisere informantene ved innsendelse av svar. Respondentene er aidentifisert ved at besvarelsene er behandlet uavhengig av e-postadresse og navn, og kun strukturert svarene ut ifra deres rolle som virksomhetsledere eller skoleledere. I behandlingen av data og materialet har vi derfor anonymisert respondentene (NESH, 2016). Det ble opprettet en egen og isolert prosjekt-epostadresse, slik at alle enquêtebesvarelsene ble sendt direkte til denne adressen. Dette ble gjort for å behandle informantenes besvarelser med konfidensialitet. Alle epostene ble også sendt ut som blindkopi, slik at ikke respondentene skulle kunne se hvem andre som mottok enquêten. I brevet som fulgte enquêten, ble det, i tillegg til informasjon om rettigheter rundt anonymisering, hvem som har tilgang til, håndterer og bearbeider informasjonen, at det er frivillig, og at de når som helst kan trekke seg fra undersøkelsen om de **ønsker** (se vedlegg C). Flere av disse punktene er ifølge Hunt og McHale (2007) viktige faktorer å ta hensyn til i forbindelse med epost intervjuer.

5 Tematisk analyse

For å analysere funnene fra litteraturstudien og e-post enquêten, har vi benyttet oss av Braun og Clarks (2006) analyseverktøy for tematisk analyse. Dette innebærer å avdekke tematiske mønstre i besvarelsene til respondentene. I forkant av analyseprosessen er det nødvendig å kartlegge konteksten respondentene befinner seg i og anerkjenne deres virkelighet, slik at dataenes forutsetninger blir tatt hensyn til. Et slikt utgangspunkt for analysen danner grunnlaget for en god og transparent prosess, som er viktig for analysens troverdighet og replikerbarhet. I dette tilfellet, handler det blant annet om at vi definerer skoleleders rolle ut ifra analysen som er gjennomført.

I forkant av analyseprosessen er det viktig å ha definert noen tydelig og avgrensede temaer, som brukes som utgangspunkt i kodingsprosessen. På bakgrunn av at oppgaven har en kvalitativ tilnærming handler analysen i hovedsak om å avdekke fenomener som gjentar seg og danner mønstre, samt identifisere viktige funn som ikke kommer like tydelig fram. I denne prosessen er det derfor nødvendig å stadig gå frem og tilbake, i en hermeneutisk tilnærming, for å kunne tolke og avdekke de sammensatte variasjonene i datamaterialet. I kodingsprosessen har vi benyttet ulike farger for de ulike temaene vi identifiserte i materialet, for å lettere avdekke mønstre og variasjoner i funnene. Braun og Clark (2006) viser til en 6 steps prosess, der det *første* steget omhandler transkribering (som ikke er relevant i dette tilfellet), men det handler også om viktigheten av å lese funnene flere ganger. Ved at vi er to personer som leser og tolker besvarelsene flere ganger hver, vil det kunne bidra til å styrke tolkningenes troverdighet.

Det *andre* og *tredje* steget retter seg mot å systematisk kode dataene for å avdekke relevante funn, for så å samle og organisere disse under ulike temaer. I fase 1 (litteraturstudie) identifiserte vi tre hovedtemaer som gjentok seg i materialet: 1) *Skoleleder som leder av profesjonelle læringsfelleskap og samarbeid med andre aktører*, 2) *Forskningens tilgjengelighet i praksisfeltet* og 3) *Modeller og strategier for forskningsbruk i praksis*. I fase 2 (epost enquête) benyttet vi oss av fargekoder med utgangspunkt i seks identifiserte temaer: **Kompetanse**, **Tid/ressurser**, **Forskningens tilgjengelighet**, **Ledelse/leder**, **Samarbeid** og **Profesjonelle læringsfelleskap**. Disse

samsvarer med hovedtemaene vi avdekket i fase 1, litteraturstudien, dermed blir hovedtemaene gjennom gående og gjeldene for begge faser i oppgaven.

Det *fjerde* steget handler om å bryte ned og/eller sammenfatte temaer ved å analysere gjentatte ganger, for å sikre at de valgte temaene faktisk er de mest hensiktsmessige og fremtredende. Dette har vi gjort ved å kartlegge og systematisere antall forekomster av temaene i besvarelsene og hvor mange respondenter som har berørt de ulike temaene, samt hvilken rolle respondentene har, som vist i tabellen under:

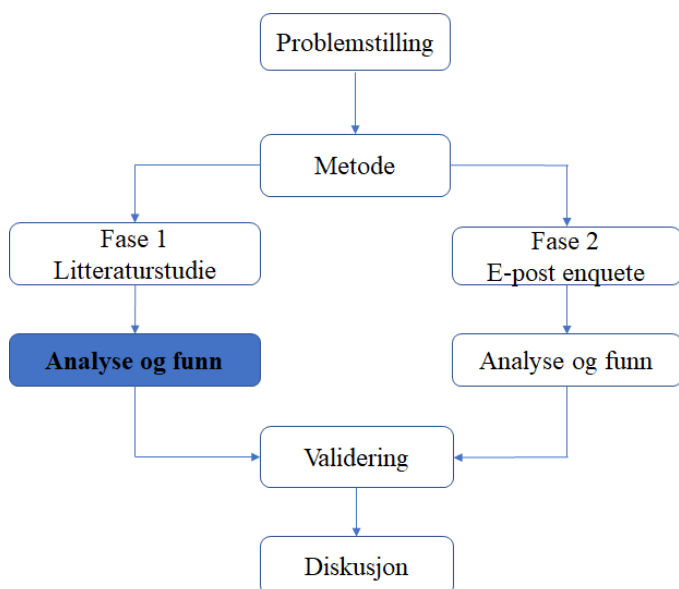
Tabell 6 Tema med fargekoder

FARGEKODER	SKOLELEDER	VIRKSOMHETSLEDER
Kompetanse	7	10
Leder/ledelse	5	11
Ressurser	4	6
Samarbeid (mellom universitet og praksis)	2	7
Profesjonelle læringsfellesskap	0	6
Forskningens Tilgjengelighet	0	7

Det *femte* steget tar for seg prosessen etter at temaene er identifisert, og omhandler det å definere og redefinerer temaene, slik at ikke temaene tolkes i hjel og endrer mening og betydning. Det *sjette* steget tar utgangspunkt i funnenes analyse, problemstilling, delproblemstillinger og teorigrunnlag som i dette tilfelle danner grunnlaget for oppgavens diskusjonsdel (Braun og Clark 2006).

5.1 Litteraturstudien

Som den grafiske fremstillingen av oppgavens oppbygging illustrerer, vil vi her presentere litteraturstudiens tematiske analyse og presentasjon av funn.

Figur 5-1 Grafisk fremstilling av metoden, analyse og funn fase 1

Materialet vi presenterer her omfatter resultatene fra litteraturstudien og inkluderer resultatet fra både databasesøk og håndsøk. Vi har valgt å kategorisere disse med utgangspunkt i noen spesielt fremtredende og gjentakende elementer som kom til syne gjennom utvalget, som tidligere beskrevet i den tematiske analysen. Dette har vi valgt å gjøre for å systematisere og tydeliggjøre funnene, og avdekke likheter og ulikheter i arbeidet med å besvare studiens problemstilling som beskrevet i oppgavens tematiske analyse (Braun og Clark, 2006). Forskningsutvalget består i hovedsak av mindre kvalitative datainnsamlingsmetoder av ulik art, som for eksempel intervju, observasjoner og kvalitative spørreundersøkelser, og en kombinasjon av disse. To av funnene skiller seg imidlertid ut (Brown og Zhang, 2007 og Brown og Greany, 2018) som begge baserer seg på den samme store kvantitative spørreundersøkelsen utført av Brown og Greany (2018).

5.1.1 Funn gjennom håndsøk

- Vanderlinde. R. & Braak J. V. (2010) *The Gap Between Educational Research and Practice: Views of Teachers, School leaders, Intermediaries and Researchers*. British Educational Research Journal 36 (2): 299-316

Funnet gjennom:

Graves S. & Moore A. (2018) *How do you know what works for you? An investigation into the attitudes of senior leaders to using research evidence to inform teaching and learning in schools*. Lancashire, UK: School Leadership & Management
 DOI: 10.1080/13632434.2017.1366438

5.1.2 Presentasjon av inkluderte studier

Tabell 7 Inkluderte studier

1.Tittel:	“Leadership for evidence-informed education”
Land:	Canada
Publiseringsår:	2010
Forfatter:	Levin B.
Utgitt av:	School Leadership and Management – Routledge, Taylor and Francis Group
Problemstilling / Mål:	Denne artikkelen vurderer hvordan skoler og skolesystemer finner, deler og bruker forskning i sitt arbeid, med særlig fokus på rollen som skole- og distriktsleder for å øke fremtredelsen og verdien av forskningen i arbeidet.
Metode:	Research review
Kort om innholdet:	Forskning på utdanningsfeltet er viktig fordi det vil kunne bidra til å øke mulighetene for elever og barn. Det er her hovedfokuset i forskningen bør være, uansett hvilket fokus forskningen har så vil det indirekte få positive konsekvenser for barn og elever. Levin legger opp artikkelen i fem seksjoner. Avslutningsvis legger Levin frem noen mulige strategiske grep skoleledere kan benytte som kan resultere i økt bruk av forskning.

Funn:	Artikkelen konkluderer med at det finnes ulike muligheter for ledere å benytte forskning på, samtidig som det er kontekstavhengig. Det vektlegges avslutningsvis at det ikke virker hensiktsmessig å pålegge leder flere oppgaver, men heller å etablere metoder for å integrere forskning i de allerede etablerte arbeidsverktøyet som blir benyttet. Denne artikkelen viser også til positive funn i USA der ledere delegerer en forskningsformidlerrolle til en ansatt, som da får ansvar for å formidle relevant forskning til sine medarbeidere.
--------------	---

2.Tittel:	“How do you know what works, works for you? An investigation into the attitudes of senior leaders to using research evidence to inform teaching and learning in schools.”
Land:	UK, Lancashire
Publiseringsår:	2018
Forfatter:	Graves S. & Moore A.
Utgitt av:	School Leadership and Management - Routledge, Taylor and Francis Group
Problemstilling / Mål:	Forskningsspørsmål: Hvordan kan (ledende/senior) ledere oppmuntre ansatte i deres institusjoner til å engasjere seg i / bruke forskning? Hvordan har (ledende/senior) ledere få tilgang til forskningsinformasjon? Hva gjør (ledende/senior) ledere for å støtte lærernes engasjement med forskning?
Metode:	En til en, semistrukturert intervju av fem (ledende/senior) ledere fra grunnskolen og fem (ledende/senior) ledere fra videregående skole.

Kort om innholdet:	Artikelen undersøker hvordan skoleledere får tilgang til forskning, og hvilke kriterier de bruker for å vurdere aktualitetsnivået for implementering i praksis.
Funn:	Viktigheten av det å utvikle en forskningsbasert kultur for å forbedre praksis kommer tydelig frem. For å få til dette må skoleledelsen klare å utvikle systemer og prosesser som er gode nok til å bygge en slik kultur. Presenterer et sirkulært rammeverk for kunnskapsmobilisering.

3.Tittel:	“School leaders’ engagement with the concept of evidence-based practice as a management tool for school improvement.”
Land:	UK
Publiseringsår:	2016
Forfatter:	Sheard M. K & Sharples J.
Utgitt av:	Educational Management Administration & Leadership - SAGE
Problemstilling / Mål:	“How are evidence-based programs and strategies best selected, introduced, implemented and sustained in schools and what are the outcomes in terms of changes in practice and school improvement” “What are the outcomes in terms of changes in practice and school improvement?”
Metode:	Kasusstudie Intervju Survey-undersøkelse
Kort om innholdet:	Studien tar for seg linken mellom forskere og skoleledere, og hvordan de gjennom et likestilt demokratisk samarbeid kan bidra til å gjøre forskning mer praksisnær.

	<p>Studien tar utgangspunkt i samarbeidet mellom ledelsen i tre grunnskoler og en gruppe forskere, der de evaluerer effekten av en fem-trinns prosess som et verktøy for å implementere anerkjente utviklingsprogrammer, med utgangspunkt i skolens allerede etablerte utviklingsplaner og fokusområder.</p>
Funn:	<p>Sheard og Sharples argumenterer sterkt for et tett og likestilt partnerskap mellom forskere og skoleledere for å utvikle og effektivisere skoler og forbedre elevresultater. Studiens funn viser også viktigheten av å kombinere forskningsbruk med kontekstualisering og dialog med praksisfeltet, der fem-trinns prosessen viste seg å være et verdifullt verktøy. En viktig faktor er å anerkjenne kompleksiteten i forholdet mellom forskning og praksis, da denne anerkjennelsen kan bidra til mer hensiktsmessig benyttelse av forskning, økt læring blant både praksisutøvere og forskere, samt økt læringsutbytte for elevene.</p> <p>De praksisvennlige forskningssammendragene forskerne sammenfattet, viste seg å være en suksessfaktor.</p>

4.Tittel:	“Forskningsinformert skoleledelse i praksis”
Land:	Norge
Publiseringsår:	2015
Forfatter:	Gunnulfsen A. E. & Colbjørnsen T.
Utgitt av:	Norsk Pedagogisk Tidsskrift - Universitetsforlaget
Problemstilling / Mål:	Hva forteller skoleledere om forskningsinformert praksis to år etter å ha blitt involvert i et utviklingsprosjekt i samarbeid med skoleforskere?

Metode:	Kvalitative observasjoner og intervjuer
Kort om innholdet:	Denne artikkelen presenterer intervjuer av fire skoleledere fordelt på to skoler, som er basert på observasjoner som ble gjennomført to år før intervjuene. Artikkelen legger ikke fram mulige løsninger eller konklusjoner som kan bidra til direkte endring, men fokuserer på hvordan skoleledere opplever hverdagen. Hvor de må håndtere kortsiktige og langsiktige utviklingsprosjekter, samtidig som de må løse daglige utfordringer.
Funn:	Et av funnene i artikkelen viser at det ser ut til at skoleledere synes det er lettere å fokusere på forskningsbasert utvikling når de samarbeider med forskere. Et annet funn er at forskning som blir presentert på en tung måte kan oppleves som utilgjengelig for lærerne, og da er det oppgaven for skoleledere å videreformidle den enda vanskeligere. Et tredje funn er at skoleledere ikke tar seg tid til å lese tunge forskningsartikler i en hektisk hverdag, og får dermed ikke med seg forskningen.

5.Tittel:	“How can school leaders establish evidence-informed Schools: An analysis of the effectiveness of potential school policy levers”
Land:	UK
Publiseringsår:	2017
Forfatter:	Brown, C., Zhang, D.
Utgitt av:	Educational Management Administration & Leadership - SAGE
Problemstilling / Mål:	Denne artikkelen har tre mål: 1) Først undersøker den begrepet evidensbasert praksis og fordelene med det og nyere utdanningspolitikk for å fremme skolens bruk av evidens.

	<p>2) For det andre undersøker den fire forskjellige, men overlappende og gjensidige, faktorer som skoleledere må vurdere om de ønsker å etablere en evidensbasert praksis på skolen.</p> <p>3) For det tredje blir det beskrevet hvordan en survey med 696 utøvere forholder seg til de fire forskjellige faktorene.</p>
Metode:	Kvalitative casestudier, med intervju og spørreundersøkelser.
Kort om innholdet:	Artikkelen beskriver ulike måter skoleledere kan lede sitt personale på for å utvikle en sterk evidensbasert arbeidskultur. Det presenteres ulike case og ulike modeller som kan være hensiktsmessige å benytte i dette arbeidet. Artikkelen legger fram definisjon på forskningsinformert praksis, og bygger artikkelen videre ut ifra den. Videre viser forfatterne også fram begrepet profesjonell-lærende-kultur, som en del av et effektivt læringsmiljø. De presenterer fire nøkkelfaktorer som verktøy for skoleleder i arbeidet med å bringe forskning inn i praksis.
Funn:	Artikkelen legger frem funn som baserer seg på hvordan skoleleder kan motivere for evidensbasert praksis med å promotere en visjon som bygger opp under økt benyttelse av forskning. Visjonen går ut på at forskning vil kunne gi personalet flere verktøy for å løse utfordringer knyttet til deres arbeid.

6.Tittel:	“The Gap Between Educational Research and Practice: Views of Teachers, School leaders, Intermediaries and Researchers”
Land:	UK (Belgia)
Publiseringsår:	2010
Forfatter:	Vanderlinde. R. & Braak J. V.

Utgitt av:	British Educational Research Journal - Routledge, Taylor and Francis Group
Problemstilling / Mål:	Målet med denne studien er å utforske gapet mellom utdanningsforskning og praksis, med synspunkter fra ulike sentrale aktører.
Metode:	Kvalitativt fokusgruppeintervju, spørreskjema og litteratur review.
Kort om innholdet:	Artikkelen tar for seg gapet mellom forskning og praksis, ut ifra forskjellige aktørperspektiv. Artikkelen veksler mellom aktørene og forholder seg til de ulike metodene isolert fra hverandre, før de sammenfattes avslutningsvis. Artikkelen fokuserer på samarbeid mellom aktørene.
Funn:	Et av funnene viste at skoleledere ikke opplevde gapet mellom forskning og praksis like stort som lærerne. Samtidig som et annet funn viser at skoleledere ikke opplever forskning som er tilgjengelig, med det tekniske og faglige kompliserte språket som blir brukt. Det hevdes også at behovet for økt samarbeid mellom ulike aktører vil kunne være hensiktsmessig for å tette gapet, ved å etablere profesjonelle læringskulturer.

7. Tittel:	“The Evidence-Informed School System in England: Where Should School Leaders Be Focusing Their Efforts?”
Land:	UK
Publiseringsår:	2018
Forfatter:	Brown, C. og Greany, T.
Utgitt av:	Leadership and Policy in Schools - Routledge, Taylor and Francis Group

Problemstilling / Mål:	Artikkelen har som mål å undersøke skolers engasjement for evidens basert forskning i Englands selvforbedrende skolesystem.
Metode:	Survey (spørreundersøkelse) fra 696 respondenter, ansatt ved 79 ulike skoler i England.
Kort om innholdet:	Artikelen trekker fram fordelene ved bruk av forskning i praksis og har utarbeidet fire nøkkelfaktorer i arbeidet med å etablere forskningsbasert praksis i skoler, der England har som mål å etablere selvforbedrende skolesystem.
Funn:	Viser i analyse til fire aspekter som skiller seg ut, der det første handler om skoleleders ledelse av skolens retning, i anvendelse av forskning. Det andre retter seg mot å kartlegge hva som stimulerer til læring, for å kunne identifisere løsninger for å øke læringsutbytte. Det tredje handler om å etablere prosesser på skolen som er istand til å implementere ny forskning. Det siste og fjerde påpeker at de tre første punktene bør utvikles og skapes i profesjonelle læringsfellesskap.

Videre presenteres de inkluderte artiklene organisert etter de tre temaene vi identifiserte i den tematiske analysen.

5.1.3 Skoleleder som leder av profesjonelle læringsfellesskap og samarbeid med andre aktører

Colbjørnsen og Gunnulfsen (2015) viser i sine funn til at skoleledere opplever det å fokusere på forskningsbasert utvikling som lettere gjennom et tydelig samarbeid med forskningsfeltet. De understreker at det å samhandle, utveksle og diskutere tanker og meninger med andre aktører har betydning for lederens gjennomføringskraft i

utviklingsprosjekter. En utfordring som kommer frem i deres forskning, er lederne opplevelse av mangel på tid. De uttrykker at de ikke har mulighet til å ta seg tid til å lese tunge forskningsartikler for så å formidle, lede og gjennomføre utviklingsprosesser i en spenningshverdag som ellers er full av organisering og andre mer prekære hensyn. Dette kan bidra til at lederne ikke får med seg aktuell forskning (Colbjørnsen & Gunnulfsen, 2015). Brown og Zhang (2017) trekker frem utfordringer i forbindelse med tid og rom og viktigheten av at disse strukturelle behovene blir lagt til rette for. Brown og Greany (2018) viser også til viktigheten av strukturelle hensyn, som en av fire nøkkelfaktorer i arbeidet med praksisnær forskning (Brown og Greany, 2018). De fire nøkkelfaktorene vil vi komme mer tilbake til under *Modeller og strategier*.

Sheard og Sharples (2016) beskriver at rektorene i undersøkelsen opplever at skolens kultur for endring er essensielt for rektors gjennomførings kraft. Verdien av forskningsbruk gjennom god dialog og kontekstualisering med annen form for praksisnær kunnskap i en deltakende prosess støttet av eksterne ekspertiser (Sheard og Sharples, 2016).

Flere av artiklene (Graves & Moore 2018, Levin 2010, Vanderlinde & van Braak 2010, Brown & Zhang 2017, Brown & Greany 2018) viser til viktigheten av å etablere profesjonelle læringsfellesskap. Det er bred enighet om at et slikt læringsfellesskap vil kunne være en viktig nøkkelfaktor for å øke bruken av forskning i praksisfeltet. Vanderlinde og van Braak (2010) er spesielt opptatt av det å etablere profesjonelle læringsfellesskap i arbeidet med å tette gapet. De legger også vekt på at et slikt læringsfellesskap burde innebære et tett samarbeid med forskningsfeltet basert på desginbasert forskning (Vanderlinde og van Braak, 2010).

Brown og Zhang (2017) i sin forskning, indikerer at skoleledere burde fokusere på å etablere et engasjement blant lærere som vil kunne bidra til en skolekultur som er mer motivert og mottakelig for nye forskningsbidrag, og som dermed stiller seg mer positive til forskning som kan bidra inn i deres arbeid. Dette krever at skolelederen i første omgang benytter seg av en styrende transformativ ledelsesstrategi, for å oppnå høyere

deltakelse blant lærere, og videre i andre omgang skifte til en mer pedagogisk ledelsesstrategi som oppfordrer og motiverer personalet til å sette seg inn i forskning.

Videre har de trukket frem tre aktuelle punkter en skoleleder kan benytte seg av i dette arbeidet, der det første handler om at personalet i fellesskap utvikler en visjon for skolen. Det andre bygger på lederen som veileder og mentor, som modellerer og demonstrerer implementering av forskning. Det tredje går ut på å etablere *effektive læringsmiljøer* der forskning får blomstre gjennom utviklende og lærende samtaler. Dette er viktige steg i arbeidet mot å bli en høyt presterende og anerkjent skole (Brown og Zhang, 2017).

5.1.4 Forskningens tilgjengelighet i praksisfeltet

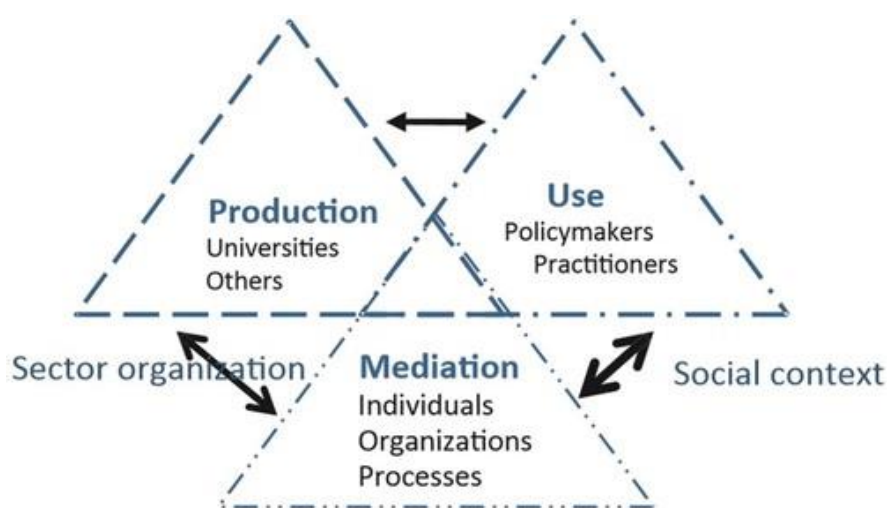
Vanderlinde og van Braak (2010) hevder at forskning gjør seg mer utilgjengelig med den tekniske fremstillingen og det språket som blir benyttet. Samtidig som det vises til at et tettere samarbeid med forskningsfeltet vil kunne bidra positivt for forståelsen og dermed også benyttelsen av forskning for skoleledere og lærere (Vanderlinde & van Braak, 2010). Colbjørnsen & Gunnulfsen, (2015) trekker også frem utfordringer ved forskningens tilgjengelighet, spesielt med tanke på tiden skoleleder har til å sette seg inn i forskning, og forskningens språklige fremstilling.

Levin (2010) har i forbindelse med utfordringene rundt forskningsbruk i praksis beskrevet noen mulige barrierer som kan være årsak til at skoler og skoleledere velger å ikke benytte seg aktivt av forskning og forskningsresultater i sitt arbeid. Disse barrierene handler blant annet om forskningens tilgjengelighet, inkonsekvente resultater, og aktørenes kompetanse på vurdering av forskningens kvalitet og mening. Han presenterer også ett sett strategier for å imøtekomme disse barrierene, noe vi vil komme tilbake til i delkapittelet under (Levin, 2010).

5.1.5 Modeller og strategier for forskningsbruk i praksis

Flere av funnene presenterer ulike strategier og modeller som verktøy for hvordan forskning kan tas i bruk i praksis. De ulike modellene er utviklet som verktøy for skoleledere, med den hensikt å fremme bruk av forskning som skal bidra til å øke

utviklingen av kunnskap blant aktørene i skolene, og med det øke kvaliteten og elevenes læringsutbytte. Graves og Moore (2018) påpeker viktigheten av et tett samarbeid mellom forskningsfeltet og praksisfeltet. De støtter seg til en modell utviklet av Levin (2013), som viser til et sirkulært rammeverk for kunnskapsmobilisering mellom forskere, beslutningstakere, eksterne aktører (for eksempel private aktører, media) og praktikere. Modellen illustrerer rammeverket gjennom en dynamisk interaksjon mellom de ulike aktørene, og har til hensikt å motivere praktikere til å engasjere seg i forskning, samt tilpasse denne til egen praksis. Behov for at forskningsfeltet etablerer prosesser og systemer som anerkjenner lærernes behov i praksis, der et viktig utgangspunkt handler om profesjonelt læringsfellesskap. Graves og Moore (2018) viser også til Vanderline og van Braaks (2010) forskning der de vektlegger profesjonelle læringsfellesskap, og hvordan desginbasert forskning kan bidra til tettere samarbeid.

The triangles represent functions, not necessarily structures.
Some people or groups operate in more than one context.

Figur 5-2 Den sirkulære kunnskapsmobiliseringsmodellen (Graves & Moore, 2018)

Levin (2010) introduserer fem strategier som en motvekt til barrierene nevnt tidligere, der hensikten er å øke bruken av forskning i praksis. Den første strategien tar utgangspunkt i å bruke forskning som en del av skolehverdagen, som for eksempel i personalmøter, der de ansatte oppfordres til å dele tanker og erfaringer om hvordan de best lærer av, og benytter forskning i sin praksis. Dette er tiltak som kan være med på å endre måten personalet tenker om forskning. Den andre strategien relaterer seg til

etablering av profesjonelle læringsfellesskap, der medlemmene i fellesskapet bidrar til kunnskapsutvikling basert på skolens utviklingsbehov og ta forskningen i bruk der det er behov. Den neste strategien handler om at det i de fleste skoler finnes personer som er spesielt opptatt av forskning og som kunne ha glede av å ha litt mer ansvar for forskningsmiljøet på skolen. Dette handler også om å ha klare definerte roller innenfor skolen. Neste strategi, legger i likhet med den andre strategien, vekt på verdien av profesjonelle læringsfellesskap, og handler om at personalets meninger og holdninger utvikles og endres i sosialt samspill i høyere grad med hverandre enn ved individuelle tankeprosesser. Den siste strategien handler om samarbeid med forskningsfeltet, der debatt og diskusjon vil være verdifullt for begge parter, og kan øke forskningens status i skolen. Et fulltidssamarbeid er ikke like enkelt å få til, men noen koblinger med forskningsfeltet, er likevel en viktig faktor for å påvirke skolens praksis (Levin, 2010).

Brown og Zhang (2017) og Brown og Greany (2018) presenterer de samme fire nøkkelfaktorene som kan vise seg formålstjenlig i arbeidet med praksisnær forskning. Den første faktoren tar for seg kapasitet til å delta både i og med forskning og forskningsfunn, den andre handler om å gjøre forskningsbruk til en kulturell norm, den tredje faktoren viser til verdien av en læringskultur som benytter forskning som en del av et effektivt læringsmiljø, og den fjerde tar for seg struktur, system og ressurser. Faktorene er strategier skoleleder kan benytte, og er utarbeidet med tanke på å gi forskning mening for praksisfeltet (Brown & Zhang 2017, Brown & Greany 2018).

Sheard og Sharples (2016) har på sin side beskrevet et forskningsbasert konsept med en femtrinnsmodell som et verktøy for skoleledere i implementeringen av anerkjente utviklingsprogram med utgangspunkt i skolens utviklingsplan og fokusområde. Det første trinnet *Setting the scene* handler om at forskere og lederteam diskuterer generelt rundt skolens ulike arenaer (elever, planer, resultater, undervisning) for å se hvor det kan være behov for endringer. Det andre trinnet *Digging deeper* tar for seg utfordringene adressert i steg 1, og analyserer og drøfter disse på et dypere nivå. Målet er å redusere dette til to prioriterte arbeidsområder.

Trinn 3 *A way forward* handler om å identifisere hvilke anerkjente utviklingsprogrammer som vil kunne passe med de to nyvalgte utviklingsprioriteringene. I denne fasen sørger forskere på bakgrunn av steg 1 og 2, for å sammenfatte sammendrag av relevant forskning inspirert av metoder for systematic review. Sammendragene blir tilpasset de ulike skolene basert på de individuelle utviklingsområdene de forholder seg til.

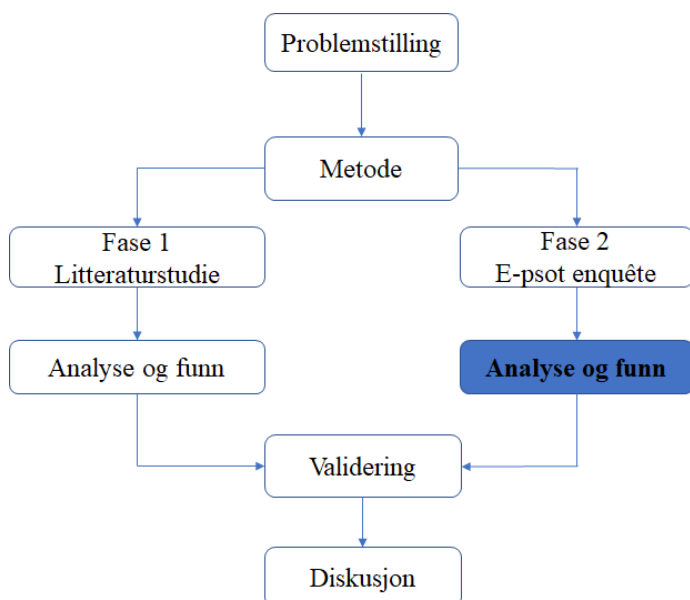
Trinn 4 *Managing change* fokuserer på ledelse av implementering og utvikling av eierskap til prosjektet, der det er viktig å skape en arena der lærere får opplæring og blir introdusert for utviklingsprogrammene av forskere. Trinn fem *capturing outcomes and sustaining change*, fokuserer på å opprettholde gjennomføring av programmet gjennom kontinuerlig og systematisk vurdering og overvåkning. Der det er viktig å motivere for videre arbeid med utgangspunkt i elevresultater (Sheard & Sharples 2016).

5.1.6 Hovedelementer i litteraturstudien

Gjennom den tematiske analysen og systematisering av litteraturstudiens resultater har vi lagt merke til tre hovedfaktorer som tematisk stikker seg tydelig frem. For det første om skoleleder som leder av profesjonelle læringsfellesskap og samarbeid med andre aktører. Den andre faktoren som stikker seg tematisk frem er forskningens tilgjengelighet i praksisfeltet. Den tredje faktoren er modeller og strategier som blir presentert i 6 av 7 artikkelfunn. Disse tre hovedfaktorene kommer frem som viktige grunnpilarer i arbeidet med å gjøre forskning mer praksisnær og til en del av det daglige arbeidet. Profesjonelle læringsfellesskap presenteres med et stort potensial for å øke kvaliteten i skolen og elevenes læringsutbytte, noe det er viktig at skoleleder er bevisst på. Behovet for konkrete modeller og strategier blir tydelig, da det presenteres som arbeidsverktøy for skoleledere i deres arbeid mot en mer forskningsnær praksis, der det er viktig å engasjere og motivere de ansatte til i større grad å benytte forskning i sin praksis.

5.2 E-post enquête

Etter å ha presentert hovedelementer fra litteraturstudien, går vi nå over til epost enquêteens resultater.

Figur 5-3 Grafisk fremstilling av metoden, analyse og funn fase 2

Som nevnt innledningsvis i kapittel 5, resultatene av epost enquêten på fremtredende oppfatninger hos respondentene, som vi har kategorisert i seks ulike temaer. Med utgangspunkt i temaene vi har beskrevet tidligere, ønsker vi her å tydeliggjøre vår tolkning av respondentenes oppfatninger og besvarelser av spørsmål 2 og 3, der vi sammenfatter besvarelsene og ser begge spørsmålene under ett. Vi fremhever her følgende hovedpunkter som rektorene og virksomhetslederne/skolesjefene beskriver.

- Ledelse/leder
- Samarbeid
- Tid/ressurser
- Kompetanse
- Forskningens tilgjengelighet
- Profesjonelle læringsfellesskap

Enquêtens besvarelser, inkluderer skoleledere og virksomhetsledere/forvaltningssjefer/skolesjefer, som herved referes til som

virksomhetsledere. Når vi presenterer resultatene fra epost-enquêten strukturerer vi derfor besvarelsene etter skoleledere og virksomhetsledere. Spørsmålene vi tar utgangspunkt i enquêten, gjentar vi her:

2. Vad, enligt din åsikt, måste till för att din organisation ska lyckas med forsknings- och utvecklingsarbete?
3. Vad anser du skall till för att forskningsbaserad kunskap om pedagogiskt arbete skall tillämpas?

Skoleledere

Skolelederne uttrykker viktigheten av kompetanse i personalgruppen i arbeid med forsknings og utviklingsarbeid, slik at de vil kunne ha kunnskap og kapasitet til å forstå og behandle forskningsresultater på en hensiktsmessig måte som vil ruste virksomhetens vitenskapelige grunn. De etterlyser også mer støtte til å lede og drive virksomhetens vitenskapelige utvikling, både fra kommune og forskningsfelt. For å få dette til, poengterer de behovet for avsatte ressurser i form av tid og midler for gjennomføring av kompetanseutvikling. Videre påpeker de at dette er ledelsesspørsmål, hvor forventningene må tydeliggjøres. Et annet aspekt som påpekes som viktig, er nært samarbeid mellom forskere og praksis ved universiteter og høyskoler, en av skolelederne uttrykker dette slik:

Nära samarbete med högskolor/universitet och som stöd i skrivandet en vetenskaplig ledare "mellanledare" som känner både skolan och högskolans arbete
-Skoleleder

Ingen av skolelederne nevner verdien av et etablert profesjonelt læringsfelleskap, spesielt. De er derimot opptatte av personalets personlige engasjement og anser det som et viktig aspekt.

Struktur, tid, tydelig planering och att det är i linje med skolans utvecklingsarbete.
Personligt engagemang hos medarbetare - Skoleleder

Skolelederne uttrykker ikke eksplisitt et behov for mer tilgjengelig forskning eller at dette kan bidra positivt i arbeidet med praksisnær forskning, men påpeker derimot viktigheten av støtte og veiledning fra forskningsfeltet til å drive utviklingsarbeid i skolen.

Kunnskap, stöd för att hålla i och driva arbetet framåt ute i verksamheten

-Skoleleder

Nära samarbete med forskning och utveckling. Stöd till skolor att använda vetenskapliga metoder för resultat och analys -Skoleleder

Virksomhetsledere

Virksomhetslederne uttrykker viktigheten av kompetanse, og er spesielt opptatt av skolelederrollen og at det skal være høy kvalitet på kompetansen i alle ledd. Flere trekker også frem skoleleders rolle som avgjørende i å lykkes med endrings- og utviklingsarbeid i virksomheten, og at det er hensiktsmessig å implementere forskning med utgangspunkt i arbeid skolene allerede jobber med. Viktigheten av engasjement og involvering i alle ledd i forskningsarbeid, kommer også frem som en essensiell faktor.

Alla verksamheter och led i huvudmannens stödkedja behöver ha kapacitet att ta till sig forskningsresultat. Man behöver ha en genomtänkt organisation för att bistå verksamheterna med att identifiera relevant forskning och när så behövs också sammanfatta och tolka forskningresultat så att de blir användbara -

Virksomhetsleder

Virksomhetslederne er opptatte av et tett samarbeid mellom forskningsfelt og praksisfelt. For det første, for at forskningsfeltet skal kunne bidra med relevant forskning, og for det andre at de legger til rette for at forskningsfelt og praksisfelt i fellesskap utvikler denne forskningen slik at den møter praksisbehovene.

Goda möten mellan forskare och lärare, där lärare bjuds in i dialogen om vad forskning är, ett nyfiket förhållningssätt där lärandet går i bägge riktningar och

som leder bort från idén att forskningen betraktas som ett facit eller en blueprint för lärarens handlingar - Virksomhetsleder

Virksomhetslederna trekker i motsetning til skolelederne frem forskningens tilgjengelighet som et spesielt viktig aspekt.

Den praktikknære forskningen är relativt begränsad och forskningsresultat kan inte heller användas som färdiga recept i förskolans- och skolans komplexa praktiker. Därför är det viktigt att alla delar av verksamheten och led i huvudmannens stödkedja utvecklar ett forskningsbaserat arbetssätt för att utveckla sina egna verksamheter. - Virksomhetsleder

De beskriver blant annet behovet for arenaer der forskning er lettere tilgjengelig, at forskningen publiseres på svensk, og i et mer lettlest format.

Det kräver först och främst att vi har tillgång till de portaler där forskning publiceras. Utan den tillgången blir relationen mellan den akademiska världen och kommunen/skolans huvudman starkt asymmetrisk - Virksomhetsleder

Læreres deltakelse i forskning kan bidra til at forskningen blir lettere tilgjengelig.

Det är också viktigt att lärare själv ges möjlighet att genomföra praktikknäre studier med utgångspunkt i sina behov av kunskap/sina frågor

- virksomhetsleder

Det kommer frem bred enighet om at profesjonelle læringsfellesskap er verdifullt i arbeidet med praksisnær forskning og viktigheten av at lederne er kompetente til å lede et slik fellesskap.

Ett forskningsbaserat arbetssätt är transparent, systematiskt, kritiskt, öppet och nyfiken för att arbeta med sin egen utveckling, dvs utveckla den egna praktiken. Mer konkret ger ett starkt vetenskapligt förhållningssätt bättre grund för att skapa beprövad erfarenhet, arbeta med systematiskt kvalitetsarbete och att bedriva praktikknäre forskning - Virksomhetsleder

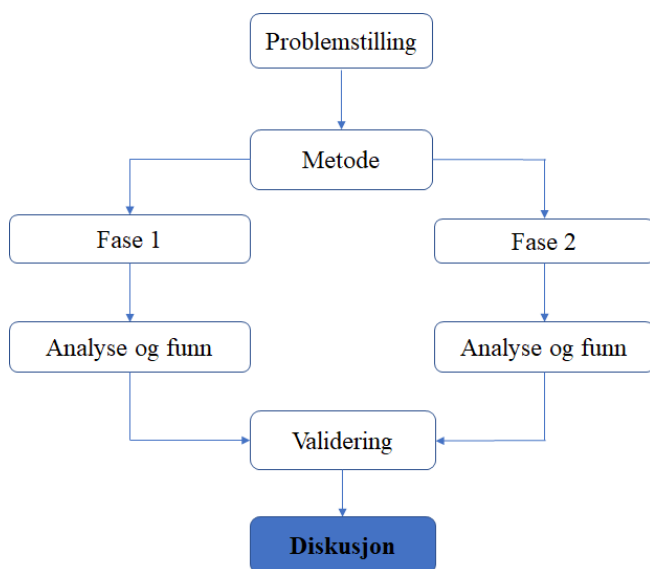
Dels så handlar det mycket om kultur i organisationen och förhållningsätt till både sig själv, sin egen kunskap, till kollegor och organisationen. Ska man lyckas behöver det finnas en kultur och ett förhållningsätt som stödjer att andra kan gå före (...) -virksomhetsleder

Virksomhetslederne trekker frem at kulturen i virksomheten gir store muligheter for god læring og utvikling. Her presenterer en av virksomhetslederne "kollegialt lærande" og betydningen av dette.

Det behövs forum för kollegialt lärande (en organisation som har former och funktioner som utvecklar praktik gemenskaper och det kollegiala lärandet) och det behövs ett elevnära skolledarskap - Virksomhetsleder

6 Diskusjon

Vi har nå kommet til oppgavens diskusjonsdel, her vil vi trekke ned og diskutere resultater, samt teoretiske og politiske perspektiver sammen.

Figur 6-1 Grafisk fremstilling av metoden, diskusjon

I Sveriges skolelov fra 2010 fremgår det at “Utbildningen inom skolväsendet ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet” (Skollagen §5 2010:800), som bekrefter viktigheten av en forskningsforankret praksis. Praksisnær forskning har lenge vært et satsningsområde i svensk utdanningspolitikk. Skolkommissionens SOU 2017:35 trakk frem at det svenske skolesystemet led av systemmangler, der praksisnær forskning og et tett samarbeid med forskningsfeltet blir trukket frem som mulige tiltak iblant annet SOU 2018:19. Samtidig fremhevet OECDs landrapport “Improving schools in Sweden: an OECD perspective”, om behovet for å styrke lederkapasitet og kompetanse for å imøtekomme satsningen (OECD, 2015). Med dette, og ULF-prosjektet som utgangspunkt, retter vår studie seg mot skoleleder i gapet mellom forskning og praksis, og hvordan skoleleder kan fungere som brobygger i arbeidet med å bringe sammen forskning og praksis. Vi ønsker her igjen å trekke frem problemstillingene for oppgaven og de to forskningsspørsmålene vi forsøker å besvare:

Hvilke forståelser har skoleledere av praksisnær forskning og hva mener de må til for at forskningen skal tas i bruk? Hvordan kan skoleleder fungere som brobygger mellom

forskning og praksis?

For å kunne besvare problemstillingene valgte vi som nevnt å gjennomføre en litteraturstudie og en epost enquête. Mens vi i litteraturstudien så på tidligere forskning om skoleleders forhold til forskning i praksis, fikk vi frem skoleledere og virksomhetslederes perspektiver og synspunkter på deres forhold og holdninger til forskning i deres praksis, gjennom epost enquêten. Resultatene fra litteraturstudien og epost enquêten samsvarer på flere områder, men det kommer også frem enkelte ulikheter.

I diskusjonsdelen vil vi se nærmere på resultatene fra fase 1, litteraturstudien og fase 2, epost-enquêten opp mot oppgavens teoretiske og politiske rammeverk fra kapittel 2 og 3. I denne delen er blant annet Rasmussen og Holm (2012) og Prøitz, Barstad og Aasens (2019) fem perspektiver, det *Lineære overføringsperspektivet*, *Mode 2*, *Grensedragningsperspektivet*, det *Strukturelle sammenkoblingsperspektivet* og *Samarbeidsperspektivet* sentrale.

Basert på den tematiske analysen i litteraturstudien, har vi valgt å strukturere dette kapittelet rundt de tre hovedtemaene vi har presentert der. Det første temaet er skoleleder som leder av profesjonelle læringsfellesskap og samarbeid med andre aktører. Under dette temaet har vi sett at det ligger noen spenninger mellom aktører, og vi har derfor valgt å se litt nærmere på noen av disse. Dette dreier seg om politiske spenninger, og spenninger rundt forskningsfeltet. Det andre temaet vi tar for oss er forskningens tilgjengelighet i praksis, før vi til slutt presenterer modeller og strategier for forskningsbruk i praksis som siste tema. Som nevnt i redegjørelsen for utvalget, har vi valgt å inkludere både skoleledere og virksomhetsledere i utvalget av respondenter i epost enquêten.

6.1 Skoleleder som leder av profesjonelle læringsfellesskap og samarbeid med andre aktører

Litteraturmaterialet peker på skoleleders sentrale rolle i arbeidet med å redusere distansen mellom praksis og forskning, der etablering av profesjonelle læringsfellesskap ser ut til å ha stor betydning (Graves & Moore 2018, Levin 2010, Vanderlinde & van Braak 2010, Brown & Zhang 2017, Brown & Greany 2018). Det er bred enighet om at verdien av et etablert profesjonelt læringsfellesskap er viktig. Flertallet av artiklene peker på at det å lede skolens forskningsutvikling gjennom et slik fellesskap, er en nøkkelfaktor, der modeller og strategier i arbeidet med å bringe forskning og praksis tettere sammen, vil kunne være et gunstig redskap.

Etablering av et profesjonelt læringsfellesskap forutsetter en leder som er bevisst sin egen rolle, og er i stand til å se egen skole fra ulike perspektiver. I etablering og utvikling av et slikt læringsfellesskap, kan det være hensiktsmessig å se til Stolls (2015) seks punkter som vil kunne være veiledende elementer i ledelse og utvikling av profesjonelle læringsfellesskap. Den studerte litteraturen presenterer modeller og strategier som mulige løsninger i arbeidet for økt benyttelse av forskning i praksis, samt ett tett samarbeid mellom forskning og praksis, der praksisfeltet tar aktivt del i forskningsprosesser. Det kan se ut til at litteraturmaterialet hentyder at et tett samarbeid er å foretrekke på forskningsfeltets premisser. En slik holdning kan utfordre dette samarbeidet fordi praksisfeltets deltakelse kan oppleves fra praksisfeltets ståsted som svekket eller lite hensiktsmessig.

Skoleleders betydning for skolen som virksomhet og for elevenes læringsutbytte, handler blant annet om skoleleders kompetanse til å lede arbeidet i samarbeid med lærerne, skape engasjement, samt lykkes i å etablere og opprettholde et profesjonelt læringsfellesskap (Nihlfors & Johansson, 2013). Det studerte materialet i studiens andre fase, epost enquête viser at det er bred enighet blant virksomhetslederne om at skoleleders rolle som leder av profesjonelle læringsfellesskap har stor verdi i arbeidet med å øke bruken av forskning i praksis.

På bakgrunn av skoleleders ansvar om å etablere et slikt fellesskap og lede det på en måte der utvikling skjer på et vitenskapelig grunnlag (Skrøvset og Stjernstrøm 2006), er det gjennom resultatene fra enquêten interessant å se at verdien av et profesjonelt læringsfellesskap likevel ikke eksplisitt blir nevnt av skoleledere selv. De trekker derimot frem behovet for støtte til å drive det vitenskapelige arbeidet, der det kan se ut til at de legger ansvaret over på kommune og universiteter/høgskoler, med tydelige forventninger om støtte og tilretteleggelse for arbeid med forskning.

Stöd till skolor att använda vetenskapliga metoder för resultat och analys -
Skoleleder

(...) stöd för att holla i och driva arbetet framåt ute i verksamheten – Skoleleder

Dette er et eksempel på en spenning som kan oppstå mellom ulike systemer, der forskning, politikk og praksis møtes. Slike spenninger kan vi se i det Rasmussen og Holm (2012) kaller for det *strukturelle sammenkoblingsperspektivet*, som handler om hvordan ulike systemer forholder seg til hverandre, og hvilke forventninger som stilles til de ulike systemene (Rasmussen & Holm, 2015). Både nasjonale og internasjonale politiske systemer, som for eksempel OECD og svenske myndigheter, uttrykker forventninger gjennom blant annet SOUer, skolelov og rapporter. Forventningene kan for eksempel formidles gjennom føringer eller oppdrag (eks. ULF-prosjektet) basert på forskning, men også basert på andre faktorer som for eksempel økonomi og politikk.

(...) Det måste också från statens sida ges tydliga signaler via den ekonomiska styrningen av skolans utveckling. Som det nu är har vi en skollag som pekar med hela handen, men inga medel som gör att uppdraget kan lyftas från retorik till handling i praktiken. – Virksomhetsleder

Spenninger - Politikk

Systemspenninger kan oppstå mellom det politiske systemet og praksissystemet, da forventninger som formidles gjennom blant annet politiske føringer, som det kommer frem i sitatet over, ikke alltid er like lett å overføre til praksis. Det kommer derfor frem

et tydelig behov om at staten må bringe tilstrekkelig med ressurser på banen sammen med politiske føringer.

En av årsakene til dette kan handle om at skoleledere kan oppleve at skoleeier ikke tar hensyn til de strukturelle og økonomiske hensyn skoleledere må forholde seg til, og som kan bidra til å begrense skoleleders mulighet til å lede dette arbeidet på et høyere vitenskapelig nivå. Dette kan begrunne skoleleders behov for støtte, samtidig som det viser en spenning mellom den ideologien som kommer frem i de politiske dokumentene som SOU 2018:19 og den hverdagen skoleleder er en del av. Både SOU 2018:19 og OECDs landrapport (2015) snakker om viktigheten av forskningsforankret praksis, samt skoleleders rolle i dette arbeidet. Samtidig opplever skoleledere og virksomhetsledere at det ikke legges til rette for å drive dette arbeidet i praksisfeltet.

Stöd till skolor att använda vetenskapliga metoder för resultat och analys. -

Skoleleder

Dette kan begrunne skoleleders uttrykte behov for støtte, samtidig som det kan bekrefte at det kan oppstå spenning mellom den ideologien som kommer frem i politiske dokumenter som blant annet i SOU 2018:19, blant forskere og den hverdagen skoleleder er en del av.

Jag tror att huvudmännen måste avsätta resurser för att producera och att systematiskt konsumera forskningen, Skolcheferna oerhört viktiga för att skapa förutsättningar för detta samt att huvudmannen vill det, jag tror att forskningsmedel ska ligga centralt och inte belasta enskild skola

-Virksomhetsleder

Litteraturstudien peker i denne sammenheng i samme retning som respondentene, og fremhever viktigheten av avsatte midler og ressurser for å ha muligheten til å skape og utvikle profesjonelle læringsfellesskap og et tettere samarbeid mellom forskning og praksis. I det Rasmussen og Holm (2012) kaller et strukturelt sammenkoblingsperspektiv

kan det dermed oppstå spenninger mellom de ulike systemene, fordi forskningsfelt og praksisfelt begge er priggitt politiske systemer for blant annet avsatte midler.

Intresse från politik och förvaltning. Ekonomiska resurser. En utvecklingsorganisation. - Virksomhetsleder

Respondentene viser viktigheten av avklarte forventninger mellom forskningsfelt og praksisfelt, som igjen påvirkes av politiske systemer gjennom lover og føringer. Gjennom disse spenningene kan samarbeidet mellom systemene påvirkes, i forhold til hvilke muligheter og forventinger de har til samarbeidet. Skoleleder befinner seg midt i dette spenningsfeltet, noe som vil kunne påvirke skoleleders muligheter for å gjennomføre forskningsbasert utviklingsarbeid i skolen, i tett samarbeid med forskningsfeltet.

Spenninger - Forskning

I tillegg til at det finnes spenninger mellom praksisfelt og politiske felt, kan vi også se en spenning mellom forskningsfeltet og det politiske feltet, som også kan vise seg å påvirke skoleleders arbeid med praksisnær forskning. Et eksempel på dette kan være at forskning presenteres for de politiske systemene, for eksempel i form av evalueringsrapporter og utredninger, der det politiske systemet benytter seg av det de tenker er hensiktsmessig, samtidig som de tilfører elementer på bakgrunn av politiske og økonomiske hensyn. På den måten kan forskningen som først ble presentert ha endret seg, noe som også kan påvirke andre systemer i sammenkoblingen. En av årsakene til denne transformasjonen kan blant annet handle om at de politiske systemene forholder seg til et større bilde, der de må ta hensyn til nasjonale og internasjonale faktorer. Dette er i tråd med Hultmans (2018) to begreper *lost-in-transformation* og *lost-in-translation*, som handler om at den forskningen som når praksisfeltet, ikke nødvendigvis samstemmer med den opprinnelige. Dette kan skje ved at forskningen bearbeides, tolkes og oversettes for å best mulig tilpasses praksisfeltet (Hultman, 2018).

Dette bringer en ny spenning på banen, mellom forskningsfelt og praksisfelt, som blant annet kommer til syne ved at forskning som tilgjengeliggjøres for praksisfeltet, ikke lar seg direkte overføre til praksis. Dette kan ses som et eksempel innenfor Rasmussen og Holms (2012) *lineære overføringsperspektiv*. Dette handler om at praksisfeltet er kontekstuel avhengig, med flere lokale og relasjonelle faktorer å ta hensyn til (Prøitz og Aasen, 2016). Gjennom det studerte litteraturmaterialet fremtrer det en annen overføringsutfordring, der et eksempel er at forskning tilbyr noe annet enn det praksisfeltet har behov for (Levin, 2010).

I denne koblingen mellom forskning og praksis kan vi blant annet se i litteraturstudien med Sheard og Shraples (2016) sitt poeng om at et tett samarbeid mellom forskningsfelt og praksisfelt forankret i dialog og kontekstualisering i en deltakende prosess burde verdsettes for å øke forskningsbruk i praksis (Sheard & Sharples, 2016). Dette vil kunne bidra til at transformeringsprosessen ikke blir like omfattende, og at forskning som skal overføres til praksis kan med et tettere samarbeid beholde mer av sin opprinnelighet. Samarbeid mellom forskningsfelt og praksisfelt kan dermed også se ut til å redusere avstanden mellom de to.

Ifølge Broekkamp og van Hout-Wolters (2007) finnes det mange meninger om hvordan gapet skal og burde tettes. Et eksempel er større eksperimentelle forskningsprosjekter styrt av forskere, mens et annet er mindre prosjekter i et mer likestilt samarbeid mellom praktikere og forskere, noe respondentene i epost enquêten på sin side uttrykker. Spenningen her kan sees i de større eksperimentelle forskningsprosjektene som styres av forskere, som ikke nødvendigvis er noe respondentene uttrykker behov for. Siden det er forskere som styrer en slik prosess, kan det derfor være utfordrende for skoleleder å etablere og drive et slikt prosjekt i skolen, samt å skulle motivere og engasjere sitt personale for involvering i praksisnær forskning gjennom prosjekter de ikke selv er med på å utforme gjennom et likestilt samarbeid. Respondentene påpeker at samarbeidet må baseres på det arbeidet virksomheten allerede jobber med, gjennom etablerte profesjonelle læringsfellesskap mellom praksisfelt og forskningsfeltet. Et slikt samarbeid vil kunne bidra til å bringe forskning og praksis tettere sammen, og på den

måten utvikle skolevirksomhetens vitenskapelige grunn, noe vi også kan se i sammenheng med i Stolls (2015) fjerde punkt.

Det blir tydelig at samarbeidet er avgjørende for skoleleders arbeid med å bringe forskning og praksis tettere sammen. Det er derfor positivt at representanter fra skolen, som lærere og skoleledere, er involvert i lokale grupper gjennom ULF, som er med på å styrke samarbeidet mellom praksis og forskning. Om man skulle tatt dette samarbeidet enda litt videre, kunne det være en tanke å inkludere et begrenset antall virksomhetsledere, skoleledere og lærere også inn den nasjonale samordningsgruppen. Et tettere samarbeid vil kunne bidra til at prosjektet oppleves som mer fordelaktig, og på den måten bidra til økt eierskap og engasjement blant aktørene i skolen.

Nära samarbete med högskolor/universitet och som stöd i skrivandet en vetenskaplig ledare "mellanledare" som känner både skolan och högskolans arbete - Skoleleder

Et på fokus på eierskap og engasjement, kan ses i sammenheng med *samarbeidsperspektivet* (Prøitz, Barstad og Aasen, 2019) som i likhet med Rasmussen og Holms (2012) mode 2-tankegang bygger på at praksis danner grunnlaget for forskning, ved å se utdanningsfeltets kompleksitet med de sosiale og kontekstuelle hensyn som det innebærer, for å imøtekomme dagens praksisbehov. Samarbeidsperspektivet har den hensikt å styrke samarbeidet gjennom utvikling på tvers av profesjonsfelt med bredere interdisiplinære forhold, samt verdsette hverandres kompetanse og kunnskap i forsker-praktiker-relasjonen (Prøitz, Barstad og Aasen, 2019). Å inkludere alle de ulike rollene representert i en samarbeidsrelasjon, vil kunne gagne både forsknings- og praksisfelt, som igjen vil kunne bidra til at skoleleder får større mulighet til å drive skolen gjennom en mer forskningstilnærmet praksis.

Det krävs framför allt mod, vilja, engagemang och legitimitet från samtliga aktörer och nivåer. Om fou ska ingå som en naturlig del i lärares och skolor arbete, så handlar det om att bryta kulturella mönster och föreställningar om sättet att arbeta som lärare i skolan. - Virksomhetsleder

Mer forskning som involverer lærere i själva forskningsprocessen

- Virksomhetsleder

Samarbeidsperspektivet (Prøitz, Barstad og Aasen, 2019), Mode 2 (Rasmussen & Holm 2012) og Loop script (Bauer & Fischer, 2007) er alle perspektiver som tar utgangspunkt i praksis, og som dermed kan bidra til økt læringsdeltakelse i forskningsprosesser som bygger på utfordringsområder utpekt av personalet selv. Besvarelsene fra epost enquêten viser at de beste forholdene for utvikling ligger i å etablere personlig eierskap til forskning. Om skoleleder er i stand til å engasjere lærerne i arbeidet med å identifisere utviklingspotensialet, vil dette kunne bidra til å styrke skoleleders gjennomslagskraft, fordi utviklingsarbeidet baseres på lærernes egne opplevde utfordringer.

Det är också viktigt att lärare själv ges möjlighet att genomföra praktikinära studier med utgångspunkt i sina behov av kunskap/sina frågor. - Virksomhetsleder

Respondentene er opptatt av et tett samarbeid mellom praksisfelt og forskningsfelt. For det første for at forskningsfeltet skal kunne bidra med relevant forskning, og for det andre at de legger til rette for at forskningsfelt og praksisfelt i fellesskap utvikler denne forskningen slik at den møter praksisbehovene. Biesta (2007) hevder at gapet mellom forskning og praksis er en spenning som feltene kan dra nytte av, ved å opprettholde et respektfullt forhold. Samtidig som han har utviklet to ulike roller som han skiller på innfor utdanningsfeltet, den tekniske og den kulturelle rollen. Den tekniske rollen har som nevnt en mer instrumentell tilnærming, og vil med sin "what works"- forskning derfor ikke være tilstrekkelig for utdanningsfeltet. Den kulturelle rollen vil her bidra positivt da den bringer inn en mer pedagogisk forståelse av forskning, som handler om å ha en mer tolkende tilnærming slik at den lettere kan tilpasse forskning til ulike kontekster, slik at den bli mer hensiktsmessig i skoleleders arbeid (Biesta 2007). Å se de to rollene innenfor utdanningsforskning, vil kunne være positivt for en skoleleder i sin rolle som forskningsformidler, der det er viktig å gjøre forskningen mer relevant og for at den skal kunne oppleves som meningsfull for lærernes arbeid.

Att öka kompetensen kring att konsumera forskning. Detta innebär bland annat att kunna överföra teori till praktik. - Virksomhetsleder

At skoleleder bør være bevisst sin egen rolle og ledelsesperspektiver poengteres av flere respondenter fra enquêten. Respondentene er opptatte av lederens kompetanse i ledelse av forskningsbasert utviklingsarbeid. Gjentakende beskrivelser om kompetanseutvikling, karrieretjenester og lignende, kan tyde på at respondentene ser et behov for kompetanseløft. Dette sett i sammenheng med at de fleste respondentene etterspør mer tid og ressurser i arbeidet, kan tyde på at skoleleders rolle er for sammensatt. Dette kan også bekrefte utdanningsfeltets kompleksitet. Dersom skoleleder lykkes i å etablere et forskningsforankret profesjonelt læringsfellesskap kan dette også virke tidsbesparende ved at fellesskapet selv er opptatte av virksomhetens forsknings- og utviklingsarbeid. Skoleleders ansvar ligger her i å etablere en slik kultur (Skrøvset og Stjernstrøm, 2006).

I dette arbeidet, handler det blant annet også om skoleleders evne til å lede virksomheten ut ifra ulike perspektiver, som samsvarer med Stolls (2015) sjettede trinn. Gjennom litteraturmaterialet påpeker Brown og Zhang (2017) at dette kan handle om å først benytte en styrende transformativ ledelsesstrategi, for så å ta et mer pedagogisk perspektiv. Det transformativ perspektivet kan bidra til å oppnå høyere deltakelse blant lærere i læringsfellesskapet. Videre hevder de at det videre i prosessen kan være hensiktsmessig å benytte en mer pedagogisk ledelsesstrategi som oppfordrer og motiverer personalet til å sette seg inn i forskning. Dette kan sees på som viktige strategier for skolelederne i etableringsfasen av profesjonelle læringsfellesskap (Brown & Zhang 2017). En slik tankegang underbygges også Brown (2015), der han trekker frem transformativ og læringscentrert ledelsesperspektiv, som hensiktsmessig for skoleleder å veksle mellom i arbeidet med etablering og utvikling av profesjonelle læringsfellesskap.

Det krävs också långsiktighet, struktur och fokus - och ett ledarskap som håller i detta
-Virksomhetsleder

6.2 Forskningens tilgjengelighet i praksis

Skoleledere har en hektisk hverdag og må ta beslutninger fortløpende, gjerne basert på erfaringer. Dette kan medføre til at forskningsbaserte hensyn kommer i andre rekke. Dette underbygges av respondentene ved at de peker på et behov for ressurser, tid og muligheter for å fokusere på forskning i hverdagen. Det kommer også frem i litteratur materialet, der det fremheves skoleleders kompetanse til å vurdere forskning, ut ifra hvordan forskningen fremstår.

(...) Alla verksamheter och led i huvudmännens stödkjeda behöver ha kapacitet att ta till sig forskningsresultat (...) - Virksomhetsleder

Det måste finna strukturer och tid avsatt för att arbeta med att utveckla verksamheten både vad gäller individ och kollegialt – Virksomhetsleder

Innenfor forskningens tilgjengelighet i praksis ser vi flere koblinger blant annet til det lineære overføringsperspektivet, som basers på at forskning lar seg direkte overføre til praksis (Rasmussen og Holm, 2012). Dette kan sees i sammenheng med Bauer og Fischers (2007) første script, unidirectional script, som karakteriseres som en monolog (Bauer og Fischer, 2007). Gjennom litteraturstudiet trekker Colbjørnsen og Gunnulfsen (2015) frem utfordringer ved skolelederes mangel på tid, der de uttrykker at de ikke har mulighet til å lese tunge forskningsartikler, og at lederen på denne måten ikke får med seg aktuell forskning.

Vanderlinde og van Braak (2010) hevder også gjennom litteraturstudien at forskning gjør seg utilgjengelig ved at den fremstilles med et utfordrende teknisk språk. Dette poenget kommer også frem av respondentene fra enquêten, der de ønsker forskning publisert på svensk, i et mer lettleselig format, og på tilgjengelige portaler. Et spørsmål man kan stille her er hvem som definerer hva "lettlest format" innebærer? Og har forskere og praktikere samme formening om hva som er "tilgjengelige portaler"? Er

det forskerne selv som gjør disse vurderingene? Det kan i så fall by på utfordringer i form av hva som faktisk er nødvendig og relevant informasjon for praksisfeltet, og hva leserne innehar av forforståelser. En annen utfordring kan være at når forskning ikke er tilpasset praksisfeltet, vil dette kunne skape ett avhengighetsforhold til forskningsfeltet. Dette kan ha uheldig effekt, som blant annet kan bidra til at praksisfeltet unnlater å benytte forskningen og heller tar utgangspunkt i erfaringsbasert kunnskap.

(...) skulle kunna bygga sitt utvecklingsarbete på genomförd forskning på egen hand, men utan tillgång till information och aktuell forskning blir kommunen helt beroende av att akademien kan ta sig tid till att kompetensutveckla kommunen. - Virksomhetsleder.

I litteratur materialet beskriver Levin (2010) barrierer som også handler om forskningens tilgjengelighet, og om at man er avhengig av skolelederens evne og kompetanse til å vurdere og kvalitetssikre publisert forskning, noe som kan bidra til at relevant forskning ikke når praksisfeltet. En annen side ved forskningens tilgjengelighet handler om de arenaene forskningen publiseres på. Flere av respondentene peker på at forskningen ikke er kjent eller tilgjengelige nok.

Det kräver först och främst att vi har tillgång till de portaler där forskning publiceras. - Virksomhetsleder

En annen årsak kan handle om at det ikke finnes tilstrekkelig med publiseringsarenaer for å tilgjengeliggjøre forskning på en hensiktsmessig måte. Dette kan handle om at det ikke er mange nok arenaer og at det kan være utfordrende og navigere i disse, samt at praksisfeltet ikke vet at alle disse eksisterer. Alle disse faktorene kan bidra til å utfordre skoleleders muligheter for å kunne videreformidle forskning til sine lærere. På bakgrunn av dette kan vi si at det lineære overføringsperspektivet derfor blir utfordret, da en typisk sender-mottaker modell ikke ser ut til å møte praksisbehovet, og heller ikke behovet om å gjøre forskning mer praksisnær, noe Møller og Ottesen (2011) legger til grunn som et viktig utgangspunkt for å øke elevenes læringsutbytte (Møller & Ottesen, 2011). Dette understreker at skoleleders prioriteringer bør være å jobbe strukturert og målrettet med dette.

Mer forskning som involverer lærere i själva forskningsprosessen.

-Virksomhetsleder

Respondentene trekker frem at forskningens tilgjengelighet vil kunne bedres gjennom skoleledere og læreres deltakelse i forskning. En slik deltakelse danner grunnlaget for en kunnskapstviklingsarena der de ulike egenskaper feltene har, anerkjennes av hverandre. Dette samspillet befinner seg da i en forhandlingssone mellom ulike relasjoner og hensyn. Dette kan ses i sammenheng med Rasmussen og Holms (2012) *grensedragnings perspektiv*, der skoleledere og lærere hele tiden befinner seg i grenseland mellom utdanningspolitikk, forskning og praksis. Dette kan skape utfordringer, men også grunnlag for en kunnskapsutveksling som kan gi dyrebar kunnskap og informasjon for begge felt i arbeidet med å forenes. Skoleleder må forholde seg til både det politiske, praktiske og forskningsbaserte aspektet rundt arbeidet med forskningsbasert praksis, der lederen befinner seg i en forhandlingssone mellom de ulike feltene.

6.3 Modeller og strategier for forskningsbruk

Gjennomgående i litteraturstudien blir det presentert ulike modeller for forskningsbruk. Disse modellene har alle til hensikt å bidra til skoleleders arbeid med implementering av forskning til skolens praksis i samarbeid med forskningsfeltet. I denne prosessen er det flere faktorer som kommer frem som viktige, blant annet ledelse, samarbeid, struktur og fellesskap. Modellene som presenteres kjennetegnes ved at alle har en form for trinn eller steg det er ment at skoleleder skal følge, for å lykkes i dette arbeidet.

Flere av modellene og strategiene som vi har blitt kjent med gjennom litteraturstudien har en interaktiv forståelse og tilnærming. En av disse er blant annet den sirkulære modellen som står beskrevet i Graves og Moore (2018). Den sirkulære modellen er utviklet av Levin (2013) og handler om kunnskapsmobilisering mellom forskere og praktikere. Samarbeid og interaksjon mellom aktørene er avgjørende. Denne modellen trekker inn de ulike stemmene i forskningsprosessen gjennom en dynamisk og likestilt interaksjon (Graves & Moore 2018). Med andre ord kan vi si at modellen tar høyde for et tett og likestilt samarbeid mellom forskning og praksis. Modellen viser også at profesjonelle læringsfellesskap er et viktig utgangspunkt. Modellen tar utgangspunkt i

en virksomhet med en allerede etablert forskningskultur, og kan dermed ses på som en til dels avansert modell. En av årsakene til at modellen kan være noe avansert, kan blant annet handle om at den tar utgangspunkt i en ideell verden der etablerte koblinger mellom systemene der de ulike aktørene befinner seg, allerede er en realitet, noe som ikke nødvendigvis stemmer med virkeligheten. Dette kan vi se i sammenheng med at utdanningsfeltet er et komplekst system, med flere lokale, kontekstuelle og relasjonelle hensyn (Prøitz & Aasen, 2016), og at det derfor vil kunne kreve både tid og ressurser for å etablere gode samarbeid. Kunnskapsmobiliseringsmodellen kan likevel vise til gode ambisjoner om samarbeid, slik at den fortsatt kan være en modell skoleleder kan ta utgangspunkt i.

Samarbeid på tvers av aktørene trekkes også frem i litteraturstudiematerialet gjennom Levin (2010). Han introduserer 5 strategier for forskningsbruk i skolens praksis, der den siste strategien handler om samarbeid og koblinger med forskningsfeltet, der han videre påpeker at et samarbeid med rom for debatt og diskusjon vil kunne være verdifullt for begge parter. I denne strategien for forskningsbruk, kan skoleleders rolle spille inn som en viktig brikke. Dette handler om at skoleleder må etablere en kultur som også får frem lærernes stemmer i debatten. Gjennom konstruktive diskusjoner internt i virksomheten, vil også skoleleder kunne dra nytte av ytringene i videre dialog med forskningsfeltet. Dette kan også være en strategi for å styrke en praksisnær tilnærming til forskning. Partene kan da dra nytte av hverandres kunnskap og kompetanse, noe som blant annet handler om å kunne se hverandres signifikante forskjeller og verdi, som Biesta (2007) fremhever som betydningsfullt. En av respondentene uttrykker også viktigheten av å se verdien i å lære av hverandre på tvers av aktørnivå:

Ska man lyckas behöver det finnas en kultur och ett förhållningssätt som stödjer att andra kan gå före, att man kan och har mycket att lära av varandra och tillsammans. - Virksomhetsleder

I materialet fra litteraturstudien presenterer Brown og Zhang (2017) og Brown og Greany (2018) fire nøkkelfaktorer som er verdifulle i arbeidet med forskning i praksis. Disse handler om skoleleders kapasitet til å ta i bruk og delta i forskning, forskningsbruk

i praksis, effektive læringsmiljøer, strukturer, samt systemer og ressurser. Disse faktorene tar utgangspunkt i forskning og hvordan forskning skal kunne bli relevant for praksisfeltet, der målet med faktorene er å etablere en naturlig forskningsforankret praksis. På bakgrunn av studiens kvantitative tilnærming, med flere hundre skoleledere som respondenter, er positivt fordi skoleledere i større grad har fått mulighet til å uttrykke seg i forskningssammenheng om det arbeidet skoleledere står i, samt hva de mener skal til for at forskning skal kunne ha innvirkning på praksis. Modellens strategier kan skoleleder benytte i utviklingsarbeid, da den kan bidra til motivasjon og eierskap i større grad ved å ta utgangspunkt i gjenkjennelige utfordringer/utviklingsarbeid personalet kan relatere til sin hverdag (Nutley et.al, 2009).

Sheard og Sharples (2016) har på sin side utarbeidet en femtrinnsmodell med en tydelig fremgangsmåte som stegvis tar for seg hvordan anerkjente utviklingsprogrammer kan implementeres. Denne modellen skiller seg ut fra de andre modellene og strategiene fordi den først tar utgangspunkt i dialog mellom forskere og skoleledere for å kartlegge behov og utfordringer, noe som kan bidra til å gjøre forskningen mer praksisnær. Det betyr også at denne modellen er avhengig av en etablert dialog med forskningsfeltet, et eksempel ser vi i trinn fire: "(...) Important features of managing change in this way were undergoing training with experts and promoting networks for teacher collaboration where the proven programmes and practices are being introduced or are embedded." (Sheard og Sharples, 2016, s.676). Sitatet viser forskernes rolle i en modell utarbeidet for å gjøre forskning mer tilgjengelig og praksisnær i praksisfeltet. Samtidig kommer det her frem at det er forskere som i hovedsak leder prosessen i praksis. Dette kan oppfattes som en top-down fremstilling, på tross av artikkelens ellers nære tilnærming til praksis, med fokus på hvordan de best mulig kan bistå praksisfeltet for å øke benyttelsen av forskning. Likevel kan det se ut til at forskningsfeltet innehar de "rette" løsningene, og at praksisfeltet må se opp til forskere for svar.

Gjennom studien har vi konstatert at samarbeid mellom feltene, på tross av spenninger, er en helt essensiell faktor for økt benyttelse av forskning, som vi også får bekreftet gjennom Gunnarson (2018). Dersom virksomheten med skoleleder i spissen opprettholder et varig samarbeid med forskningsfeltet, der praksisfeltet får delta aktivt i

forskningsprosesser, betyr det at virksomheten arbeider under det Bauer og Fischer (2007) kaller *Highly interactive script*. Et highly interactive samarbeid vil kunne bringe forskning og praksis tettere sammen, og på den måten redusere gapet. Likevel er det ifølge Sheard og Sharples (2016) viktig å anerkjenne kompleksiteten i forskning-praksis-forholdet, fordi det vil kunne bidra til å øke benyttelsen av forskning, samt øke læringsutbytte hos forskere og praktikere, som igjen vil påvirke elevenes læringsutbytte (Sheard og Sharples, 2016). Dette ser vi også Biesta (2007) underbygger, med å påpeke viktigheten av å være bevisst forskjellene mellom rollene. I gapet ligger det en signifikant verdi som burde respekteres, og som nevnt innledningsvis kan man kan da stille seg spørrende til jaget om å tette gapet, og hvilke konsekvenser det vil kunne få? Å ivareta den kompetansen og de forskjellene de ulike aktørene i utdanningsfeltet har, og bruke dette for å spille hverandre gode på en likestilt grunn, vil kunne være det beste utgangspunktet for begge felt, som også er en essensiell faktor i et samarbeidsperspektiv (Prøitz, Barstad og Aasen 2019).

Goda möten mellan forskare och lärare, där lärare bjuds in i dialogen om vad forskning är, ett nyfikat förhållningssätt där lärandet går i bägge riktningar och som leder bort från idén att forskningen betraktas som ett facit eller en blueprint för lärarens handlingar. Som forskare behöver man funderar över och utveckla metoder för praktknära samverkande forskning, dvs metoder som möjliggör lärares deltagande i forskningen. Det är också viktigt att lärare själv ges möjlighet att genomföra praktknära studier med utgångspunkt i sina behov av kunskap/sina frågor. Genom detta kommer lärare att intressera sig för att ta del och lära sig av annan forskning. Skolledarens 100% stöd är en förutsättning!
- Virksomhetsleder

7 Oppsummering og refleksjoner

I dette kapittelet vil vi kort oppsummere studiens prosess og resultater for så se dette opp mot problemstillingen. Som beskrevet innledningsvis ønsket vi å se på skoleleder i gapet mellom forskning og praksis. En skoleleders hverdag er kompleks, med organisatoriske, relasjonelle, sentrale og lokale politiske hensyn, samtidig som hovedfokuset alltid skal ligge på elevene og deres læringsutbytte. Etter OECDs rapport *Improving Schools in Sweden: an OECD perspective* og SOU 2017:35, ble det et tydeligere behov for å i større grad ansvarliggjøre de ulike rollene i det svenske utdanningssystemet. Et behov for tett samarbeid mellom forskningsfelt og praksisfelt ble også trukket frem som et viktig tiltak. SOU 2018:19 trekker dette samarbeidet videre, der det redegjøres for hvordan et langsiktig samarbeid kan etableres, med et spesielt fokus på praksisnær forskning, for å styrke det svenske skolevesenet på vitenskapelig grunn. ULF-prosjektet bygger på å utarbeide og utprøve modeller for langvarig samarbeid mellom forskning og praksis om praksisnær forskning, for å styrke det vitenskapelige grunnlaget. Med ULF-prosjektet og skoleleders komplekse rolle som bakgrunn, ble dette utgangspunktet for problemstillingen:

Hvilke forståelser har skoleledere av praksisnær forskning og hva mener de må til for at forskningen skal tas i bruk? Hvordan kan skoleleder fungere som brobygger mellom forskning og praksis?

- *Hva sier forskning om skoleleders rolle i anvendelse av forskning i praksis?*
- *Hva mener svenske skoleledere må til for at forskning skal kunne benyttes i deres hverdag?*

For å besvare oppgavens problemstilling på best mulig måte, valgte vi å dele oppgaven inn i to faser. I den første fasen foretok vi en litteraturstudie, basert på et conceptual review, der vi var opptatt av hva forskning sier om skoleleders rolle i anvendelse av forskning i praksis. I oppgavens andre fase løftet vi frem stemmene til 6 skoleledere og 10 virksomhetsledere i Sverige med tilhørighet til ULF prosjektet, om hva de mener skal til for å øke bruken av forskning i praksis. I arbeidet med den tematiske analysen av fase

1 og 2, var det tre faktorer som utpekte seg:

1. *Skoleleder som leder av profesjonelle læringsfellesskap og samarbeid med andre aktører*
2. *Forskningens tilgjengelighet i praksisfeltet*
3. *Modeller og strategier for forskningsbruk i praksis.*

De tre faktorene som utpekte seg kan i seg selv gi noen svar på problemstillingen, da de tydelig viser hva som er viktig for å gjøre forskning mer praksisnær, samt hvilken rolle skoleleder har i dette arbeidet. Innenfor disse faktorene er det likevel mange spenninger og hensyn som spiller inn i ulik grad, og som kan gjøre arbeidet med å lykkes noe mer komplekst. Vi velger her å belyse de mest fremtredende elementene som utpekte seg under de tre faktorene gjennom oppgavens diskusjonsdel.

Skoleleder som leder av profesjonelle læringsfellesskap og samarbeid med andre aktører. Skoleleders rolle er sammensatt med mange ulike hensyn. Det som kom tydelig frem i datamaterialet er de ulike spenningene mellom systemkoblingene som skoleleder må forholde seg til. Vi kan likevel trekke ut noen tydelige elementer som kan bistå skoleleder i arbeidet mot en forskningsforankret praksis. Innenfor denne hovedfaktoren vil profesjonelle læringsfellesskap og et tett samarbeid med andre relevante aktører spille en viktig rolle. Respondentene etterlyser støtte og ressurser for at utvikling skal kunne skje i praksis. For å få til et tett samarbeid og etablering av et profesjonelt læringsfellesskap, krever det en skoleleder som er kompetent til å lede et slikt fellesskap i utvikling, etablere en relasjon til forskningsfeltet og som har kapasitet til å håndtere forskning. Det kan se ut til at det stilles forventninger om at skoleleder innehar denne kompetansen og kapasiteten, samtidig som respondentene uttrykker utfordringer ved mangel på bistand for å få dette til. Dette kan føre til spenninger mellom det politiske systemet og praksissystemet når praksis skal imøtekomme kravene som stilles gjennom blant annet politiske føringer.

En annen spenning kommer tilsynet mellom forskningssystemet og det politiske systemet på bakgrunn av ulike interesser som kan føre til utfordringer når det politiske

systemet skal tolke og overføre forskning. Dette kan underbygge viktigheten av skoleleders kapasitet til å behandle forskning, også i lys av de ulike systemenes interesser. En tredje spenning som kommer til syne, befinner seg mellom forskningsfelt og praksisfelt, og samarbeidet mellom disse. Det kommer tydelig frem at et slikt samarbeid er helt avgjørende, samtidig som det også kommer frem utfordringer i denne relasjonen. Dette handler blant annet om at samarbeidet ofte styres av forskere og at samarbeidet dermed ikke alltid oppleves som likeverdig. Samtidig som både Biesta (2007) og Sheard og Sharples (2016) understreker viktigheten av å anerkjenne de ulike rollene i samarbeidet. De ulike aktørnivåene vil kunne komplementere hverandre på bakgrunn av ulik kompetanse og erfaringer, som likevel er med på å skape et likeverdig samarbeid. Praksisfeltets økte deltakelse i forskning vil kunne bidra til å se verdien i de ulike rollene, og på den måten forstå og verdsette rollene, noe som vil kunne bidra til å redusere gapet. Dette er viktige elementer for skoleleder å være bevisst på i rollen som brobygger mellom forskning og praksis.

Forskningens tilgjengelighet i praksisfeltet.

Skal skoleleder ha mulighet til å bruke tid og ressurser på forskning, er de igjen avhengig av avsatte midler for å få dette til. Forskingen gjør seg også utilgjengelig gjennom et språk som for praktikere kan oppleves som avansert, samt at den publiseres på arenaer praktikere ikke har kjennskap til eller tilgang på. Dette er klare tilbakemeldinger fra skolelederen om hva de mener skal til, og som kan påvirke forskningsbruk i praksis. Mangelen på tilgang er med på å utfordre skolelederes muligheter for å finne frem til aktuell forskning og benytte den hensiktsmessig i forskningsbasert utvikling.

Modeller og strategier for forskningsbruk i praksis.

Respondentene nevner ikke eksplisitt modeller og strategier i sine besvarelser. Litteraturstudien trekker derimot frem modeller og strategier som et svar på hvordan skoleleder kan øke benyttelsen av forskning i praksis, og som et verktøy for å redusere distansen i gapet mellom praksis og forskning.

Alt i alt kan vi se at det å ha en klar strategi, for eksempel i form av en modell, som utgangspunkt for å styrke virksomhetens vitenskapelige praksis, er en helt essensiell

faktor. For at skoleledere skal kunne benytte en slik modell eller strategi krever det likevel at andre viktige elementer, som tett samarbeid og relasjon til forskningsfeltet, profesjonelle læringsfellesskap og nok avsatte midler og støtte, er på plass. Dette avhenger av en leder med kapasitet til å drive den forskningsbaserte utviklingen og arbeidet videre. Det krever også en fokusert og oppdatert skoleleder som evner å omsette gode intensjoner til god handling (Robinson 2015).

7.1 Veien videre

I studien har vi i hovedsak diskutert tre hovedaktører - praksis, forskning og politiske aktører, som vi har sett på ut ifra skoleleders ståsted. Det ville derfor kunne være interessant å se nærmere på de andre aktørene i dette samarbeidet. En fjerde perspektiv det kunne være interessant å trekke inn i diskusjonen, er lærernes stemmer, for å få frem essensen av hvordan de opplever arbeidet med forskning og forskningsfelt. Hvordan tror de forskning best mulig kan implementeres, og hvilke forventninger stiller de til sin leder? Dette er viktige elementer som også kunne vært fruktbare å studere for denne oppgaven, og som kunne vært en spennende vinkling.

En annen spennende vinkling i diskusjonen om praksisnær forskning og skoleleders rolle, hadde vært å se dette i norsk sammenheng. Et enkelt søk på "praktiknära forskning" i statens offentlige utredningar i Sverige, gir umiddelbare resultater som omhandler utdanningsfeltet. Et tilsvarende søk på regjeringen.no gir ikke relevante resultater innenfor utdanningsfeltet, men retter seg i hovedsak mot det medisinske felt og høyere utdanning. I Norge er dette derfor en debatt som ikke har kommet like langt som i Sverige, og som gjør dette interessant å se nærmere på. På tross av at denne oppgaven er skrevet med utgangspunkt i svensk kontekst, kan den også være like aktuell i norsk sammenheng.

Referanser/litteraturliste

Aas, M. & Törnsén, M. (2016). Examining Norwegian and Swedish leadership training programs in the light of international research. *Nordic Studies in Education*, 2016(2), s.173-187. DOI: 10.18261/issn.1891-5949-2016-02-07

Amundsen, C. og Wilson, M. (2012). Are we asking the right questions?: a conceptual review of the educational development literature in higher education. *Review of Educational Research*. 2012, Vol. 82, No. 1, pp. 90–126. SAGE journals
DOI: 10.3102/0034654312438409

Aveyard, H. (2014). *Doing a Literature Review in Health and Social Care - a practical guide*. Berkshire: Open University Press

Bauer, K. & Fisher, F. (2007). The Educational Research-Practice Interface Revisited: A scripting perspective, *Educational Research and Evaluation*, 13:3, 221-236, DOI: 10.1080/13803610701626150

Biesta G. (2007) *Bridging the gap between educational research and educational practice: The need to critical distance*, 13:3, 295-301, DOI: 10.1080/13803610701640227

Braun, V. & Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology, *Qualitative Research in Psychology*, 3:2, 77-101
DOI.org/10.1191/1478088706qp063oa

Broekkamp, H. & van Hout-Wolters, B. (2007). The gap between educational research and practice: A literature review, symposium, and questionnaire. I *Educational Research and Evaluation*. (13)3 203-220. Hentet: DOI: 10.1080/13803610701626127

Brown C. (red). (2015). *Leading the use of Research & Evidence in Schools*. London: IOE Press.

Carlgren, I. (2005). Praxisnära forskning—varför, vad och hur. *Forskning av denna världen II*, 7.

Gough, D. Oliver. S. Thomas, J. (2012) *An Introduction to Systematic Reviews*. London: SAGE

Gunnarson, K. (2018). Med rörelse och engagemang: en sociomateriell hållning till praktisknära skolforskning. *Utbildning & lärande: Educationan & Learning*, 2018(12). Dalarna

Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.

Hart, C. (2018). *Doing a literature review, Releasing the Research Imagination*. London: SAGE Publication Ltd.

Hultman, G. (2018). Konkurrenten mellan forskning och erfarenhet - noteringar om forskningsanvändning i skolan. I Alvunger, D. & Wahlström, N. *Den evidensbaserade skolan. – svensk skola i skärningspunkten mellan forskning och praktik*, Stockholm: Natur och Kultur

Hunt, N. & McHale, S. (2007). A practical guide to the e-mail interview. I *Qualitative health research*. Vol.17. No.10. (s.1415-1421). SAGE

Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? - Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Machi, L. A. og McEvoy, B. T. (2016). *The literature Review - Six steps to success*. California: Corwin - A SAGE Publishing Company

Mausethagen, S. (2015). *Læreren i endring? Om nye forventninger til lærerprofesjonen og lærerarbeidet*. Oslo: Universitetsforlaget

Maxwell, J. A (2013) *Qualitative Research Design - An Interactive Approach*. United States of America: SAGE Publications, Inc.

Møller, J. og Fuglestad O.L., (2006) *Ledelse i anerkjente skoler*. Oslo: Universitetsforlaget

Møller, J. og Ottesen, E. (2011). Styring, ledelse og kunnskapsutvikling i skolen. I Møller, J. og Ottesen, E. (red.) *Rektor som leder og sjef– om styring, ledelse og kunnskapsutvikling i skolen*. (s.15-25). Oslo: Universitetsforlaget

NESH (2016) Den Nasjonale Forskningsetiske komité for Samfunnsvitenskap og Humaniora. 4. utgave. Oslo: De nasjonale forskningsetiske komiteene

Nilsen, V. (2012). *Analyse i kvalitative studier – Den skrivende forskeren*. Oslo: Universitetsforlaget.

Nihlfors, E. & Johansson, O. (2013). *Rektor – En stark länk i styringen av skolan*. Utbildningskommisionen, Stockholm: SNS. Hentet: <https://www.sns.se/wp-content/uploads/2016/08/rektor.pdf>

Opendakker, R. (2006). Advantage and Disadvantage of four Interview techniques in qualitative research. I *Forum: Qualitative social research*. Vol.7 No.4. artikkel 11. Hentet: <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/175/391>

NOU 2003: 16. *I første rekke – Forsterket kvalitet i en grunnopplæring for alle*. Hentet: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2003-16/id147077/>

Nutley, S., Walter, I., Davies, H.T.O, (2009). Promoting evidence- based practice, Models and mechanisms from cross-sector review. *Research on social work practice*, 2009(vol.19, No5) 552-559.

OECD (2015). *Improving schools in Sweden: an OECD perspective*. Organisation for Economic Co-operation and Development

Petterson, D. Prøitz, T. S. og Forsberg, E. (2017). From role models to nations in need of advice: Norway and Sweden under the OECD's magnifying glass. *Journal of Education Policy* 32:6, 721-744, DOI: 10.1080/02680939.2017.1301557

Petticrew, M. & Roberts, H. (2006). *Systematic Reviews in the Social Sciences: A Practical Guide*. Blackwell Publishing, Malden

Postholm, M.B. (2010): *Kvalitativ metode. En innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier*. Oslo: Universitetsforlaget.

Prøitz, T. S & Aasen P. (2016) Balancing evidence-based and experience-based knowledge in education. I Elmgren, M., Folke-Fichtelius, M., Hallsén, S., Román, H., og Wermke, W. (Red.) *Att ta utbildningens komplexitet på allvar*. Uppsala Universitetet.

Prøitz, T.S., Barstad, K. og Aasen, P. (2019). *Utbildning, lärande forskning – En evalueringsstudie – Delrapport 1*. Bakkenteigen: Universitetet i Sørøst-Norge

Rasmussen, J. & Holm, C. (2012). In pursuit of good teacher education: How can research inform policy? *Reflecting Education*, 2012(vol 8, No2), 62-71.

Robinson, V. (2014). *Elevsentrert skoleledelse*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Skrøvset, S. og Stjernstrøm, E. (2010). De problematiske spenningene og rektors rolle, I *Norsk Pedagogisk Tidsskrift*, 2010(vol 94, No.2), 124-135. Hentet fra:

<https://ezproxy2.usn.no:2146/npt/2010/02/art09>

SOU 2018:19. *Forska tilsammans – samverkan för lärande och förbättring*. Stockholm, 2018

SOU 2017:35. *Samling för skolan. Nationell strategi för kunskap och likvärdighet. Slutbetenkände av 2015 års skolkommission.* Stockholm 2017

St.Meld. nr. 30 (2003-2004). (2004). *Kultur for læring.* Oslo: Utdannings- og forskningsdepartementet.

Stoll, L. (red). (2015). Using evidence, learning, and the role of professional learning communities. I *Leading the use of Research & Evidence in Schools.* (s.53-68) London: IOE Press.

Støren, I. (2010). *Bare søk! Praktisk veiledning i å systematisere kunnskap.* Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse en innføring i kvalitative metoder.* Bergen. Fagbokforlaget.

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse en innføring i kvalitative metoder.* Bergen. Fagbokforlaget.

ULF-avtal: <http://ulfavtal.se>

Utbildningsdepartementet. Skollag (2010:800). Hentet:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

Utbildningsdepartementet. Regeringsbeslut |||:4 (09.03.17) *Uppdrag om försöksverksamhet med praktisknära forskning.* 2017 Hentet:

<https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2017/03/uppdrag-om-forsoksverksamhet-med-praktisknara-forskning/>

Referanseliste over inkluderte studier i litteraturstudien

Brown, C. & Greany, T. (2018). The evidence-informed school system in England: Where should schools leaders be focusing their efforts?. *Leadership and policy in schools*. UK: Routledge Francis and Taylor Group

Brown C. & Zhang D. (2017) How can school leaders establish evidence-informed schools: An analysis of the effectiveness of potential school policy levers. *Educational Management Administration & Leadership*. London: SAGE
DOI: 10.1177/1741143215617946

Graves S. & Moore A. (2018) How do you know what works, works for you? An investigation into the attitudes of senior leaders to using research evidence to inform teaching and learning in schools. *Lancashire, School Leadership & Management* UK: Routledge Taylor and Francis group
Hentet: DOI: 10.1080/13632434.2017.1366438

Gunnulfson, A.E. og Colbjørnsen, T. (2015). Forskningsinformert skoleledelse i praksis. *Norsk pedagogisk tidsskrift* (2015)(vol: 99 No.02). Oslo: Universitetsforlaget

Levin, B. (2010). Leadership for evidence-informed education. *School leadership and management*. Canada: Routledge Taylor and Francis group

Sheard, M.K. & Sharples, J. (2016). School leaders' engagement with the concept of evidence-based practice as a management tool for school improvement. *Educational management administration & leadership*. UK: SAGE
Hentet: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1741143215580138>

Vanderlinde. R. & Braak J. V. (2010) The Gap Between Educational Research and Practice: Views of Teachers, School leaders, Intermediaries and Researchers. *British*

Educational Research Journal 36 (2): 299-316. UK (Beliga): Routledge Taylor and Francis
Group

Oversikt over tabeller og figurer

Tabell 1 Perspektivoversikt.....	27
Tabell 2 Inklusjon- og eksklusjonskriterier	31
Tabell 3 Språk og søkeord	32
Tabell 4 Komprimert søkelogg	35
Tabell 5 Fordeler og ulemper ved epost intervju.....	37
Tabell 6 Tema med fargekoder	43
Tabell 7 Inkluderte studier	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Figur 1-1 Grafisk fremstilling av oppgavens oppbygging.....	13
Figur 1-2 Modell for forskningsdesign (Maxwell, 2013).....	14
Figur 4-1 Grafisk fremstilling av oppgavens oppbygning, fase 1.....	29
Figur 4-2 Grafisk fremstilling av søkeprosessen.....	33
Figur 4-3 Grafisk fremstilling av metoden, fase 2	36
Figur 5-1 Grafisk fremstilling av metoden, analyse og funn fase 1.....	44
Figur 5-2 Den sirkulære kunnskapsmobiliseringsmodellen (Graves & Moore, 2018)	55
Figur 5-3 Grafisk fremstilling av metoden, analyse og funn fase 2	58
Figur 6-1 Grafisk fremstilling av metoden, diskusjon	63

Vedlegg A: Søkerlogg

Dato for søk	Database	Søkeord med kombinasjonsord	Avgrensninger	Antall treff	Kommentarer/ Notater
16.01.19	Social science premium collection (Pro Quest)	(MJMAINSUBJECT. EXACT("Principals") OR su(school leadership)) AND (noft("attitudes to resarch") OR noft("attitudes toward research") OR noft("perception of research") OR noft("research use") OR noft("use of research"))	Peer reviewed, siste ti år	15	Aktuelle: 3 <i>Leadership for evidence-informed education</i> - Levin, B <i>How can school leaders establish evidence-informed schools: An analysis of the effectiveness of potential school policy levers.</i> -Brown. C. & Zhang. D. <i>School leaders' engagement with the concept of evidence-based practice as a management tool for school improvement.</i> - Sheard, M. K. & Sharples, J.
25.01.19	ERIC	(DE "Principals") AND ("attitudes to resarch" OR "attitudes to research" OR "perception of research" OR "use of research")	Peer reviewed, 2009-2019	12	Aktuelle: 0
25.01.19	Btj	(skolled ELLER rektor) OCH (forskning ELLER evidensbasert, kunskapsbaserad)		95	Aktuelle: 0

27.01.19	SwePub	Skolledare och Praktiknär forskning		3	Aktuelle: 0 Støy: Generell praksisnær forskning for skoler og lærere, styringsdokumenter og læreplaner
27.01.19		Utbildning og praktiknära forskning		24	Aktuelle: 0 Støy: elever, lærere, høgskoleutdanning, SKOLFORSK- prosjektet - om lærere, aksjonsforskning, førskole
27.01.19	ERIC	("School leadership") AND ("evidence-based practice")		40	Aktuelle: 2 <i>How do you know what works, works for you? An investigation into the attitudes of senior leaders to using research evidence to inform teaching and learning in schools. - Graves, S. & Moore, A.</i> <i>School leaders' engagement with the concept of evidence- based practice as a management tool for school improvement. - Sheard, M. K. & Sharples, J.</i> Støy: Klasseledelse, lærer, skole, terapi,

					psykologi, helsesektoren
27.01.19	Diva	(Skolledare och Praktiknära forskning)		4	Aktuelle: 0 Støy: lærere, styringsdokumenter, praksisnær forskning generelt
		(Skolledares attityder till praktiknära forskning)		0	
		(Skolledare och forskning)		103	Aktuelle: 0 Støy: lederrollen, lærerrollen, skolekultur, faglig fokus, inkluderingsbegrepet
27.01.19	Idunn	(Skoleleder), (forskning), (kunnskapsbasert praksis)		3	Aktuelle: 1 <i>Forskningsinformert skoleledelse i praksis</i> - Colbjørnsen, T. & Gunnulfsen, A. E.
28.01.19	SwePub	(Skolledares attityder till forskning)		1	Aktuelle: 0
30.1.19	ERIC	(“Evidence-based practice”) AND (“models”) AND (“Leadership”)	Peer reviewe d 2008- 2018	40	Aktuelle: 1 <i>How can school leaders establish evidence-informed schools: An analysis of the effectiveness</i>

					<p><i>of potential school policy levers.</i> -Brown. C. & Zhang. D.</p> <p>Støy: Klasseledelse, lærer, læreplaner, helsesektoren</p>
04.02.19	Libris	<p>(Praktiknära forskning)</p> <p>(Skolledares attityder till praktiknära forskning)</p> <p>(Skolledare och forskning)</p>	<p>“Uppfostran och undervisning”</p>	<p>9</p> <p>0</p> <p>68</p>	<p>Aktuelle: 0</p> <p>Støy: Praksisnær forskning generelt, Lærere og praksisnær forskning.</p> <p>Aktuelle: 0</p> <p>Støy: kvinners rolle i svensk skole som lærere og ledere, skoleutvikling, utdanningspolitikk</p>
04.02.19	Swepub	(Praktiknära forskning)		144	<p>Aktuelle: 0</p> <p>Støy: Lærere, undervisning, fag utvikling, førskole, idrett og helse, learning study</p>

20.02.19	ERIC	("Evidence-informed") AND ("practice") AND ("education") AND ("leadership")	Peer reviewed 2009-2019	18	Aktuelle: 1 <i>"The Evidence-Informed School System in England: Where Should School Leaders Be Focusing Their Efforts"</i> - Brown og Greany Støy: Ledelse i høyere utdanning
----------	------	---	----------------------------	----	--

Mal søkelogg hentet fra usn.no

Vedlegg B: Ekskluderte studier

1.Tittel:	Konkurrencen mellom forskning og erfaring - noteringar om forskningsanvending i skolan. I <i>Den evidensbaserade skolan : svensk skola i skärningspunkten mellan forskning och praktik</i>
Land:	Sverige
Publiseringsår:	2018
Forfatter:	Hultman, G.
Utgitt av:	Natur Kultur Akademisk
Ekskludert:	Tar for seg praksisnær forskning, men ikke fra et lederperspektiv.

2.Tittel:	Läroarutbildningens forskningsbasering. I <i>Den evidensbaserade skolan : svensk skola i skärningspunkten mellan forskning och praktik</i>
Land:	Sverige
Publiseringsår:	2018
Forfatter:	Alvunger, D. og Wahlström, N.
Utgitt av:	Natur Kultur Akademisk
Ekskludert:	Tar i hovedsak for seg praksisnær forskning i lærerutdanningen - mangler lederperspektivet

3.Tittel:	Utbildningspolitikens forståelse av evidens
Land:	Sverige
Publiseringsår:	2018

Forfatter:	Prøitz, T.S.
Utgitt av:	Natur Kultur Akademisk
Ekskludert:	Tar for seg evidensbegrepet innenfor utdanningspolitikk - mangler lederperspektivet

4.Tittel:	Misalignment and Perverse Incentives: Examining the Politics of District Leaders as Brokers in the Use of Research Evidence
Land:	USA og Nederland
Publiseringsår:	2014
Forfatter:	Daly, A.J., Finnigan, K.S., Jordan, S., Moolenaar, N.M. og Che, J.
Utgitt av:	SAGE, Educational policy 2014. Vol.28(2) 145-174
Ekskludert:	Tar for seg forholdet mellom distriktsledere/skolesjefer og skoleledere i bruk av praksisnær forskning i et politisk perspektiv, ikke skoleleder som forskningsformidler.

5.Tittel:	Balancing evidence-based and experience-based knowledge education i <i>Att ta utbildningens komplexitet på allvar, En Vänskrift till Eva Forsberg</i>
Land:	Sverige
Publiseringsår:	2016
Forfatter:	Prøitz, T.S og Aasen, P.
Utgitt av:	Uppsala Universitet

Ekskludert:	Retter seg mot praksisnær forskning i høyere utdanning og i lærerrollen. Tar også for seg gapet mellom forskning og praksis, men mangler lederperspektivet.
--------------------	---

6.Tittel:	Bridging the gap between educational research and educational practice: The need for critical distance
Land:	UK
Publiseringsår:	2007
Forfatter:	Biesta, G.
Utgitt av:	Educational Research and Evaluation
Ekskludert:	Tar for seg gapet mellom praksis og forskning, men mangler lederperspektivet. Ekskluderes også ut ifra publiseringsår.

7.Tittel:	Promoting Evidence-based Practice, Models and Mechanisms From Cross-Sector Review
Land:	Skottland
Publiseringsår:	2009
Forfatter:	Nutley, S., Walter, I. og Davies H.T.O.
Utgitt av:	Research on Social Work Practice, Vol.19, Nr.5.
Ekskludert:	Bygger på strategier og modeller for forskningsbasert praksis innenfor flere sektorer, men mangler lederperspektivet.

8.Tittel:	Some Questions about Evidence-based Practice in Education
Land:	UK

Publiseringsår:	2001
Forfatter:	Hammersley, M.
Utgitt av:	Educational-line.
Ekskludert:	Tar for seg praksisnær forskning i utdanningsfeltet - mangler lederperspektivet. Er også publisert i 2001.

9.Tittel:	Democratic Schooling in Norway: Implications for Leadership in Practice
Land:	Norge
Publiseringsår:	2006
Forfatter:	Møller, J.
Utgitt av:	Leadership and Policy in Schools
Ekskludert:	Mangler perspektiver på skoleleder som forskningsformidler og praksisnær forskning, i tillegg er den publisert i 2006 som også er utenfor vårt inkluderingskriterie.

10.Tittel:	Educational leadership and a new language of learning
Land:	Norge
Publiseringsår:	2006
Forfatter:	Møller, J.
Utgitt av:	International Journal of Leadership in Education
Ekskludert:	Mangler perspektiver på skoleleder som forskningsformidler og praksisnær forskning, i tillegg til at den publisert i 2006 som også er utenfor vårt inkluderingskriterie.

11.Tittel:	Et kunnskapsgrunnlag for skoleledere
Land:	Norge
Publiseringsår:	2016
Forfatter:	Ottesen, E.
Utgitt av:	Acta Didactica Norge Vol.10, Nr.4
Ekskludert:	Handler om skolelederens kunnskapsgrunnlag og skolelederopplæring, men tar ikke for seg begrepet <i>praksisnær forskning</i> .

Vedlegg C: Informationsbrev til enguête respondenter

ULF är ett nationellt initiativ som står för Utbildning-Lärande-Forskning. (<http://ulfavtal.se/>). I utvärderingen av ULF-verksamheten kartlägger vi förväntningar, aktiviteter och erfarenheter bland berörda parter i försöksverksamheten. Regeringens ULF-uppdrag understryker att utvecklingen av ett hållbart samarbete mellan lärosäten/lärarytbildning, huvudmän och skolor är ett mål för forskningsverksamheten. Genom denna e-post enqueten ber vi därför leder/chefen vid skolhuvudmännen (förvaltningsmyndigheten) och skolledare med erfarenhet med ULF om att svara på några frågor.

E-postundersökningen består av fyra begränsade frågor som det inte tar lång tid att svara på. Svaren skall ge information om erfarenhet med deltagandet i ULF-processer hittills. Denna information er viktig för det fortsatta arbete med utvecklingen av praktikbaserad forskning och forskningsspridning i ULF där syftet är att bidra till en förstärkt vetenskaplig grund i lärar- och förskolelärarytbildningen och i skolsystemet.

Alla svar på e-post enqueten behandlas konfidentiellt och anonymt i enlighet med de forskningsetiska principerna för integritet i forskning. Endast utvärderingsgruppens medlemmar kommer att hantera och bearbeta informationen från undersökningen.

Det är av stor betydelse för utvärderingen att så många som möjligt svarar på undersökningen, men samtidigt är det viktigt att betona att det är frivilligt att delta i undersökningen och att deltagare i undersökningen kan återkalla sitt deltagande så länge projektet pågår (till våren 2022).

Du svarar på enqueten genom att vidarebefordra ditt svar som e-postmeddelandet till följande e-postadress: ulf-prosjekt@usn.no

Frist för att besvara enqueten är en vecka, senast 10 maj.

Enquetens frågor:

1. Har du tidigare varit involverad i arbete med forsknings- och utveckling, och om så är fallet hur (ge gärna exempel)?
2. Vad, enligt din åsikt, måste till för att din organisation ska lyckas med forsknings- och utvecklingsarbete?

3. Vad anser du skall till för att forskningsbaserad kunskap om pedagogiskt arbete skall tillämpas?

4. Hur har du fått veta om ULF och vilka förväntningar har du till arbetet med ULF?

Om du har frågor om utvärderingen av ULF-verksamheten eller enqueten är du välkommen att kontakta oss.

Med vänliga hälsningar,

Tine S. Prøitz

Kristin Barstad

e-post: tine.proitz@usn.no

e-post: kristin.barstad@usn.no